

Biuletyn Informacyjny

TECHNIKA i USC

Nr 2 (59)

II kwartał 2009

cena 15,00 zł

ISSN 1425-2872

**STUDIA PODYPLOMOWE
W LUBLINIE**

**USTAWA O ZMIANIE
IMIENIA I NAZWISKA**

W NUMERZE

STUDIA PODYPLOMOWE

WŁADYSŁAW PENAR

- 4 INAUGURACJA
STUDIÓW PODYPLOMOWYCH W LUBLINIE

Rozmowa z księdzem**prof. dr. hab. Antonim Dębińskim**

- 5 TRZEBA SIĘ KSZTAŁCIĆ PERMANENTNIE

- 8 KOMUNIKAT ZG
I ODDZIAŁU LUBELSKIEGO SUSC RP

SAMORZĄDY

KRYSTYNA GŁADYCH

- 9 NOWE PRZEPISY PRAWNE DOTYCZĄCE
PRACOWNIKÓW SAMORZĄDOWYCH

POZYCJA PRAWNA KIEROWNIKA USC

PIOTR KASPRZYK

- 11 POZYCJA PRAWNA
KIEROWNIKA URZĘDU STANU CYWILNEGO

SEMINARIUM W ŁODZI

MAŁGORZATA BRESLER

- 16 ROLA KIEROWNIKA USC
– SEMINARIUM W ŁODZI

UROCZYŚĆ W OLSZTYNIE

WŁADYSŁAW PENAR

- 18 I TAK SIĘ TRUDNO ROZSTAĆ ...

MEDALE ZA DŁUGOLETNIĘ POŻYCIE

SŁAWOMIR WOJCIECHOWSKI

- 19 MEDALE ZA DŁUGOLETNIĘ
POŻYCIE MAŁŻEŃSKIE - KTO ZA TO ODPOWIADA?

ZMIANA IMIENIA I NAZWISKA

KRYSTYNA GŁADYCH

- 21 USTAWA O ZMIANIE IMIENIA I NAZWISKA

GALERIA USC

- 23 GALERIA USC - WROCŁAW

TECHNIKA I PESEL

JAN KRZYSZTOF WOJTALA

- I-IV PROJEKT USTAWY O EWIDENCJI LUDNOŚCI
- ANALIZA WYBRANYCH ZAGADNIEŃ

INAUGURACJA STUDIÓW
PODYPLOMOWYCH W LUBLINIE

(...) Wśród studentów znaleźli się absolwenci prawa i administracji - czynni urzędnicy stanu cywilnego, którzy postanowili poszerzyć swoje wykształcenie a także inni pracownicy urzędów gminnych, którzy wiążą swoją przyszłość z usc.

str. 4

NOWE PRZEPISY PRAWNE
DOTYCZĄCE PRACOWNIKÓW
SAMORZĄDOWYCH

Artykuł 29 mówi o tym, że pracownicy samorządowi uczestniczą w różnych formach podnoszenia wiedzy i kwalifikacji zawodowych, a w planach finansowych gmin przewiduje się środki finansowe na ten cel. (...) Kierownicy urzędów stanu cywilnego, którzy zdecydowali się uzupełnić swoje wykształcenie, powinni więc ubiegać się o dofinansowanie swojej nauki, bo gwarantują im to przepisy ustawy o pracownikach samorządowych.

str. 9

ROLA KIEROWNIKA USC
– SEMINARIUM W ŁODZI

W dniach 28-30 kwietnia 2009 roku w Łodzi odbyło się seminarium dotyczące „Roli kierownika urzędu stanu cywilnego w świetle nowych przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego oraz kodeksu postępowania cywilnego”.

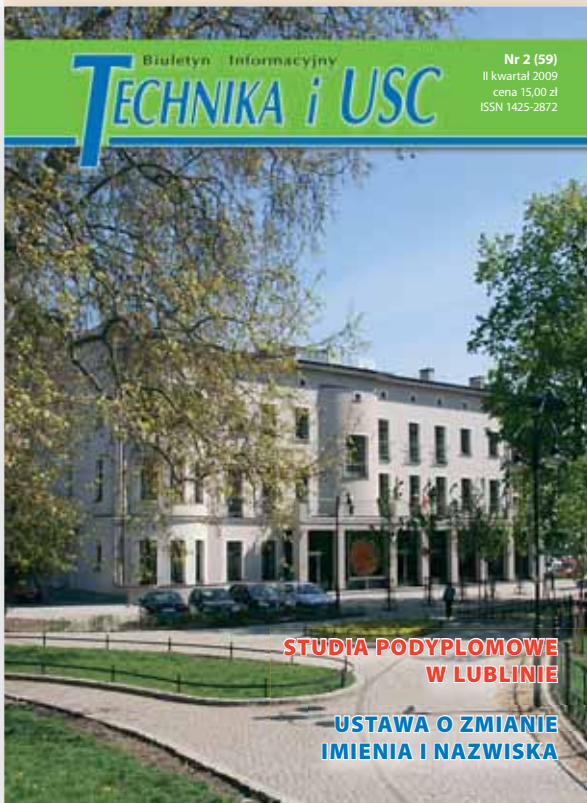
str. 16

MEDALE ZA DŁUGOLETNIĘ POŻYCIE
MAŁŻEŃSKIE – KTO ZA CO ODPOWIADA?

Przygotowanie przez kierownika usc. wniosku o nadanie Medalu za Długoletnie Pożycie Małżeńskie powoduje naruszenie powszechnie obowiązującej zasady przestrzegania z urzędu przez organy administracji publicznej swojej własności rzeczowej.

str. 19

Na 1. str. okładki - Siedziba USC we Wrocławiu (foto: A. Dębicki)

OGÓLNOPOLSKI BIULETYN INFORMACYJNY DLA URZĘDÓW STANU CYWILNEGO

NR 2 (59), II kwartał 2009 r.

REDAKTOR NACZELNY – Władysław PENAR

REDAKCJA

Wiesława OGULEWICZ – e-mail: biuletyn@technika.gliwice.pl
ZG SUSC

ADRES REDAKCJI

ul. Toszecka 2, 44-102 Gliwice
tel. 0-32 338 38 25, faks 0-32 338 38 01
e-mail: pth@technika.gliwice.pl

OPRACOWANIE GRAFICZNE – Barbara CABAN
SKŁAD I PRZYGOTOWANIE DO DRUKU – Andrzej DĘBICKI

DRUK – AW „Kaligraf”, ul. Chorzowska 44 b, 44-100 Gliwice

Nakład 2300 egz. Niniejszy numer zamknięto 12 maja 2009 r.

WYDAWCA I KOLPORTER

Przedsiębiorstwo Techniczno-Handlowe
„TECHNIKA” sp. z o.o., ul. Toszecka 2, 44-102 Gliwice
tel. 0-32 338 38 00, faks 0-32 338 38 01

Cena 1 egzemplarza kwartalnika „TECHNIKA i USC”
wynosi w 2009 r. 15,00 zł. PTH TECHNIKA prowadzi
sprzedaż biuletynu na zasadzie prenumeraty rocznej.
Cena rocznej prenumeraty wynosi w 2009 r. 60,00 zł.

Prenumerata przyjmowana jest na podstawie wpłaty
dokonanej na konto PTH „TECHNIKA” sp. z o.o.,
w PKO BP SA, Oddział Gliwice,
nr konta: 91 1020 2401 0000 0102 0169 6277

Szanowni Państwo

„Wśród urzędników stanu cywilnego mocne jest przeświadczenie o wadze ustawicznego kształcenia” – stwierdza dziekan Wydziału Prawa KUL prof. dr hab. Antoni Dębiński w rozmowie z redakcją z okazji inauguracji Studiów Podyplomowych w zakresie rejestracji stanu cywilnego w Lublinie. Jednak poszerzenie wiedzy wśród pracowników usc. nie ogranicza się jedynie do zdobycia ustawowo wymaganego dyplomu ukończenia studiów z kierunków prawa lub administracji, ale również do zgłębiania publikowanych na bieżąco zmian przepisów w wielu obszernych ustawach; w br. są to zmiany w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym wchodzące w życie 13 czerwca oraz w kodeksie postępowania cywilnego wchodzące w życie 1 lipca oraz nowej ustawie o zmianie imienia i nazwiska wchodzącej w życie 13 czerwca. Nie dziwi zatem duża frekwencja na kursach szkoleniowych i seminariach organizowanych już od połowy lutego przez Zarząd Główny i Oddziały SUSC RP, które miały miejsce co tydzień w innej części Polski. Kulminacją tych działań było ogólnopolskie seminarium dotyczące „Roli kierownika usc. w świetle nowych przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego oraz kodeksu postępowania cywilnego” zorganizowane przez Oddział Łódzki SUSC RP przy współudziale Wojewody Łódzkiego oraz Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego. Obrady zaszczyliła swoją obecnością Sekretarz Generalna MKSC w Strasburgu prof. Joanna Szmidt-Szalewski, która w mowie powitalnej płynną polszczyzną wspomniała swoje związki z Łodzią i z macierzystą uczelnią w tym mieście. Rewelacyjne wykłady w reprezentacyjnej auli futurystycznej siedziby Wydziału Prawa, przepiękna pogoda, gościnne miasto o wielokulturowej tradycji oraz wspaniała atmosfera wśród gości z usc. z całej Polski sprawiły, że wydarzenie kryjące się pod skromną nazwą „seminarium” miało charakter znaczącej konferencji na temat rosnącej roli kierowników usc.

Ważne zdarzenia miały miejsce również w tych najmniejszych usc., które bez rozgłosu ale skutecznie realizowały w swoich gminach rewolucję technologiczną w zakresie sprawozdawczości demograficznej do GUS. W ciągu I kwartału 2009 roku wszystkie 2276 usc. obowiązkowo zastąpiły papierowe sprawozdania DN-1 o zawartych małżeństwach wysyłką dokumentów drogą elektroniczną przez Internet. Mimo początkowych trudności, sprawozdanie z badań demograficznych GUS za I kwartał wykazało niezbicie, że projekt w skali ogólnopolskiej się powiódł i to w zakresie znacznie szerszym niż się spodziewano - a to dzięki przekazywaniu drogą elektroniczną również nieobowiązkowych formularzy zgłoszenia urodzenia. Należą się w tym miejscu słowa podziękowania wszystkim kierownikom usc. za podjęcie trudu wdrożenia nowych technologii i wolę współpracy z firmą TECHNIKA.

Redaktor Naczelny

Penar
Władysław Penar

INAUGURACJA STUDIÓW PODYPLOMOWYCH W LUBLINIE

Do zasypanego śniegiem Lublina zjechało pod koniec marca około 60 słuchaczy z 9 województw Polski na inaugurację pierwszych w Polsce **Podyplomowych Kwalifikacyjnych Studiów Administracyjnych w zakresie rejestracji stanu cywilnego**. Wśród studentów znaleźli się absolwenci prawa i administracji - czynni urzędnicy stanu cywilnego, którzy postanowili poszerzyć swoje wykształcenie a także inni pracownicy urzędów gminnych, którzy wiążą swoją przyszłość z usc. Są również osoby, które nie są związane w żaden sposób z administracją, np. pracownicy banków czy innych instytucji.

Uroczystość inauguracji połączona z rozdaniem indeksów świeżo mianowanym studentom KUL odbyła się 20 marca br. o godzinie 11:00 w gmachu wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL. Za stołem prezydiąlnym, obok gospodarzy spotkania księdza prof. dr. hab. **Piotra Stanisza**, prodziekana Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji oraz dr. **Piotra Kasprzyka**, animatora i organizatora studium, zasiedli zaproszeni goście: pani **Mirosława Hellich** zastępca dyrektora Departamentu Spraw Obywatelskich MSWiA i jednocześnie wiceprzewodnicząca sekcji polskiej Międzynarodowej Komisji Stanu Cywilnego, pan dr **Maciej Stanisław Zięba**, dyrektor Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców w Urzędzie Wojewódzkim w Lublinie, sprawujący nadzór nad pracą usc. oraz pan **Henryk Chwyć**, wieloletni Prezes Oddziału Lubelskiego SUSC RP, inicjator nawiązania współpracy SUSC RP z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim.

W imieniu kolegium dziekańskiego wydziału zebranych powitał Ksiądz

Otwarcie uroczystości

Od lewej: Piotr Stanisz, Maciej Zięba, Mirosława Hellich, Henryk Chwyć, Piotr Kasprzyk

Dziekan Piotr Stanisz. Wyraził wielką satysfakcję z faktu powołania na Wydziale Prawa KUL Podyplomowych Kwalifikacyjnych Studiów Administracyjnych w zakresie rejestracji stanu cywilnego z kilku powodów: poszerzenia oferty dydaktycznej KUL o bardzo potrzebne studia podyplomowe spełniające wymagania ustawowe, zaangażowania tak ważnych podmiotów

przedsięwzięcia jak MSWiA oraz SUSC RP, co stanowi dla studium swoisty certyfikat a także z powodu tak licznego audytorium z całego kraju. Pani dyrektor Mirosława Hellich pogratulowała przedstawicielom uczelni inicjatywy i szybkości działania. Jak oceniła, jest to pierwsza taka inicjatywa w kraju spełniająca wymagania ustawowe zaś liczba uczestników studium dobitnie świadczy

Wręczenie indeksów

o autorytecie uczelni. Prezes Henryk Chwyc przypominał, że pierwsze kontakty SUSC RP ze środowiskiem KUL sięgają prac nad konkordatem, kiedy to pracownicy naukowcy KUL przybliżali na szkoleniach problematykę zawierania ślubów wyznaniowych urzędnikom stanu cywilnego. Postulował również, aby jak najszybciej KUL zorganizował dwuletnie studium magisterskie dla absolwentów studiów licencjackich, którzy mogliby uzyskać tytuł magistra prawa i administracji. Program zakończył wykład inauguracyjny wygłoszony przez dr. Piotra Kasprzyka pt. *Pozycja prawna kierownika urzędu stanu cywilnego*, w którym wykładowca przedstawił rolę i pozycję urzędników dokonujących rejestracji stanu cywilnego w Polsce na przestrzeni wieków. „...*Dokonując nie tylko rejestracji zdarzeń, urzędnik stanu cywilnego zmuszony jest stosować przepisy należące do różnych gałęzi prawa, w tym do prawa obcego, przez co skala trudności i odpowiedzialności związana*

Wspólne zdjęcie uczestników studiów, ich organizatorów i zaproszonych gości

z wykonywaniem tej funkcji jest ogromna. Podstawowym warunkiem dobrego jej wykonywania jest zagwarantowanie wysokiej i stabilnej pozycji i prawidłowego usytuowania kierownika urzędu stanu cywilnego w strukturze organów władzy publicznej” – podkreślił.

Bezpośrednio po wykładzie nastąpiło uroczyste wręczenie przez Księdza Dziekana indeksów i regulaminu studiów podyplomowych zebranym na sali uczestnikom, których czekały jeszcze w tym dniu pierwsze zajęcia.

Władysław Penar

TRZEBA SIĘ KSZTAŁCIĆ PERMANENTNIE

Rozmowa z Księdzem prof. dr. hab. Antonim Dębińskim,
Dziekanem Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL (20.03.2009 r.)

Władysław Penar: Uruchomienie Podyplomowych Kwalifikacyjnych Studiów Administracyjnych w zakresie rejestracji stanu cywilnego w niespełna pół roku od wejścia w życie ustawy stawiającej kierownikom urzędów stanu cywilnego i ich zastępcom wymóg uzupełnienia licencjatu i wykształcenia wyższego innego niż wymienione w ustawie poprzez ukończenie podyplomowych studiów administracyjnych to strzał w dziesiątkę. Wspaniała inicjatywa! Czy zainteresowanie naborem było duże?

Antoni Dębiński: Tak, istotnie to świetna inicjatywa. Zainteresowanie studiami podyplomowy-

mi w zakresie rejestracji stanu cywilnego jest bardzo duże. Zapewne jest to uwarunkowane wieloma czynnikami, przede wszystkim wymogami ustawowymi. Ale z drugiej strony jest również efektem świadomości potrzeby permanentnego kształcenia, podnoszenia kwalifikacji. Także wśród urzędników stanu cywilnego mocne jest przeświadczenie o wadze kształcenia ustawicznego. Oczywiście bardzo się cieszę, że ta dobra i pożyteczna inicjatywa jest udziałem naszego wydziału jako współorganizatora tych studiów. Jesteśmy radzi gościć urzędników stanu cywilnego.

W.P.: W jaki sposób został ułożony program studiów i czym kierowano się w doborze wykładowców?

A.D.: W tym bardzo interesującym projekcie-programie uczestniczą różne ośrodki uniwersyteckie, przede wszystkim pracownicy nauki Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Gdańskiego i Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Wykładowcami, prócz pracowników naukowych, są także praktycy - sędziowie, adwokaci, notariusze, pra-

A.D.: Jesteśmy świadomi, że tak jest. Lublin, piękne miasto o bogatej wielokulturowej tradycji a zarazem ważny ośrodek uniwersytecki, jest położony we wschodniej części naszego kraju. Czasami dojazd z różnych, oddalonych od Lublina miejsc, może być męczący. Stąd pomysł, aby takie studia organizować także w innych miejscach jest oczywiście do rozważenia, przy założeniu, że Wydział mógłby zachować swoje prerogatywy współgospodarza. Ale póki co or-

terenów mieliśmy bardzo dużo chętnych, ale po obliczeniu kosztów - w tym hotelowych, dojazdu - wychodzi kwota około 10000 zł. Nie każdy jest w stanie to udźwignąć. I oczywiście czas! W Wiśle, jak oświadczył Kazimierz Gola prezes Śląskiego Oddziału SUSC, jest zabezpieczona świetna baza na ok. 60 osób.

A.D.: Rozumiem, że wówczas wykładowcy musieliby tam dojeżdżać, także z Lublina. Mam nadzieję, że także ten zamysł uda się wdrożyć w życie.

Uczestnicy rozmowy z Księdzem Dziekanem
od lewej: Kazimierz Gola, Henryk Chwyć (SUSC RP), Piotr Kasprzyk (KUL)

ownicy MSWiA, organów nadzoru, kierownicy z wiodących usc. w kraju. Zespół obejmujący teoretyków i praktyków z różnych dziedzin prawa jest kompetentny i dobrze przygotowany do prowadzenia studiów. Natomiast jeśli chodzi o sam program, to wynika on z podstawowego założenia, którym jest podniesienie kwalifikacji osób pracujących w urzędach usc.

W.P.: Kierownicy usc. w całej Polsce pozytywnie oceniają inicjatywę KUL, ale wskazują na duże niedogodności, między innymi konieczność uciążliwego nieraz dojazdu do odległego Lublina (Lublin nie jest miastem położonym centralnie...). Czy należy oczekiwać podobnych działań w innych ośrodkach uniwersyteckich?

ganizowane są one tutaj z czego się bardzo cieszymy. Ufam, że niezależnie od pewnych niedogodności, także komunikacyjnych, tę edycję studiów przeprowadzimy z sukcesem.

Henryk Chwyć: Może ja rozwinę poruszony temat – chodzi o konkretne stworzenie ewentualnych ośrodków, gdzie by były prowadzone zajęcia poza Lublinem.

A.D.: Tak, to dobry, interesujący pomysł!

H.Ch.: Mamy bardzo dobre warunki do prowadzenia zajęć dydaktycznych w Wiśle. Ośrodek podlega Śląskiemu Oddziałowi SUSC, prowadzimy tam szkolenia 2 razy w roku. Jest to ogromne województwo, obok jest województwo małopolskie i opolskie. Z tamtych

H.Ch.: Drugi taki ewentualny ośrodek widziałbym w Poznaniu. Uczestniczyłem tam ostatnio w dwu tygodniowych kursach dla nowo przyjętych pracowników usc. Mamy tam taki ośrodek na 50 osób, tanie noclegi. Są wprawdzie teraz w Lublinie 2 osoby z woj. wielkopolskiego, ale to bardzo daleko. Województwo szczecińskie, wrocławskie do nas nie dojedzie.

W czym jest wg mnie największy problem: w listopadzie kilka prywatnych szkół podchwyciło temat. Tam nie jest tak, że decyzję podejmuje rada wydziału, kolegium. Tam wystarczy spotkanie rektora i dziekana. Ale to nie jest ten poziom wiedzy, jaki trzeba przekazać kierownikom!, przy całym szacunku dla tych prywatnych szkół.

Mając tutaj taką przychylność, przede wszystkim Księdza Dziekana!, za co publicznie dzisiaj dziękowałem imiennie...

A.D.: ...Panie prezesie, sądzę że powinniśmy o tym rozmawiać, pomysł jest interesujący. Oczywiście, jako Wydział chcemy być współgospodarzem ...

H.Ch.: ...ja bym innych uczelni w to nie włączał, KUL ma taką pozycję!

A.D.: A więc pełna zgoda. Studia organizuje, czy, aby być bardziej precyzyjnym, współorganizuje Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL. Miejscem prowadzenia zajęć jest Lublin, ale możemy przyjąć, że niektóre zajęcia i szkolenia zostaną przeprowadzone w punktach „zamiejscowych”. Mam nadzieję, że Pan Doktor Piotr Kasprzyk, jak dotąd bardzo skuteczny

w działaniu, będzie to wszystko sprawnie koordynował.

H.Ch.: Ja mam jeszcze jeden pomysł. Dużo ludzi pokończyło licencjatę. Jaka by była możliwość zorganizowania na Waszym wydziale, na kierunku administracja, 2-letnich magisterskich studiów administracyjnych?

A.D.: Jesteśmy zainteresowani tą inicjatywą. Jej wdrożenie wymaga odpowiedniej procedury, uchwały Rady Wydziału a następnie akceptacji JM Rektora KUL i Senatu. Istotnym wymogiem jest odpowiednia liczba kandydatów. Nie wykluczalbym możliwości stworzenia nawet odrębnej grupy dla urzędników usc. w ramach tych studiów, ale przy założeniu, że akces zgłosi odpowiednia liczba osób (ok. 50 osób). Umożliwiłoby to zorganizowanie odrębnej grupy w ramach studiów niestacjonarnych II stopnia z zakresu prawa administracyjnego. Pragnę także wspomnieć, że 2-letnie studia magisterskie z zakresu administracji mamy już w naszej ofercie i są one otwarte także dla urzędników usc. Chciałbym także dodać, że w ramach Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji funkcjonują trzy Instytuty: Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji. Wydział prowadzi studia na czterech kierunkach: prawo, administracja, prawo kanoniczne a od roku akademickiego 2008/2009 na kierunku europeistyka. Na kierunku *prawo* prowadzone są studia magisterskie i doktoranckie zarówno w systemie dziennym, jak i zaocznym, natomiast na kierunku *administracja* prowadzone są studia w systemie dziennym i zaocznym (I stopnia - studia licencjackie i II stopnia - uzupełniające magisterskie). Jak wspomniałem wyżej - od roku akademickiego 2008/2009 uruchomiony został nowy kierunek studiów: *europeistyka*. Studia na tym kierunku prowadzone są w systemie dziennym i zaocznym (I stopnia - studia licencjackie, w przyszłości będą uruchomione również studia II stopnia - uzupełniające magisterskie).

H.Ch.: My teraz porozmawiamy z ludźmi, jako stowarzyszenie zrobimy rozeznanie.

A.D.: Ależ panie prezesie, jesteśmy tym żywo zainteresowani. Tyle, że takie studia musiałyby być zorganizowane tu w Lublinie. Ufam, że stworzymy dobre warunki dla ich realizacji. Powtórzę, gdyby była odpowiednia liczba osób, wówczas moglibyśmy ułożyć odpowiedni program ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb urzędników usc. Czekamy zatem na dalsze informacje.

cyjnych w zakresie rejestracji stanu cywilnego dobrze wpisuje się w ten proces.

H.Ch.: Tu w tej grupie nawet mamy młode osoby, niezwiązane z rejestracją stanu cywilnego, pracujące w różnych instytucjach np. w banku. Przyszły na te studia, a więc pewnie chciałyby pracować w usc.

A.D.: Myślę, że praca w usc. jest pracą społecznie ważną a w obecnych warunkach rynku pracy - także atrak-

Sekretariat Uniwersyteckiego Centrum Studiów Podyplomowych

Kazimierz Gola: Na szkoleniu w kwietniu będziemy rozmawiać z ludźmi, że są takie możliwości. Jest teraz sporo ludzi kończących licencjatę, prawdopodobnie będą chcieli iść na magisterskie studia. Gdzie pójść zależy od tego, jak się do tego podejździe. Myślę, że z przyjemnością skorzystają, jeśli podsunie im się dobry pomysł.

A.D.: Obecnie jest coraz większa świadomość, że kształcić się trzeba permanentnie. Współczesne uwarunkowania rynku pracy wymagają od każdej osoby, szczególnie aktywnej zawodowo, stałego odnawiania, doskonalenia i rozwijania kwalifikacji ogólnych i zawodowych; ten proces praktycznie trwa całe nasze życie. Uruchomienie Podyplomowych Kwalifikacyjnych Studiów Administra-

cyjną. Zapewne daje poczucie stabilizacji, może być powodem satysfakcji i zadowolenia.

W.P.: Czego życzy Ksiądz Dziekan pracownikom urzędów stanu cywilnego, a uczestnikom studiów podyplomowych w szczególności?

A.D.: Uczestnikom studiów podyplomowych życzę, aby rozpoczęte studia były owocne, instruktywne i poznawczo interesujące. Wszystkim pracownikom usc. chciałbym życzyć, aby towarzyszyła Im świadomość, że wykonując swoje obowiązki służą człowiekowi. A on przecież jest przyczyną tworzenia prawa, wszelkie prawo ma przecież służyć człowiekowi.

W.P.: Dziękuję za rozmowę.

KOMUNIKAT

Zarządu Głównego i Oddziału Lubelskiego
Stowarzyszenia Urzędników Stanu Cywilnego RP

Kierownicy i zastępcy kierowników usc. zainteresowani podjęciem podyplomowych studiów administracyjnych

Znowelizowana ustawa *Prawo o aktach stanu cywilnego* wprowadziła nowe, wysokie wymagania dotyczące wykształcenia osób zajmujących stanowiska kierownika lub zastępcy kierownika usc. Nakłada ona obowiązek ukończenia studiów prawnych lub administracyjnych z tytułem magistra lub podyplomowych studiów administracyjnych.

Odpowiadając na oczekiwania urzędników stanu cywilnego, SUSC RP włączyło się organizacyjnie do działań na rzecz stworzenia możliwości ukończenia wymaganych studiów.

W związku z powyższym prosimy o złożenie wstępnej deklaracji chęci uzupełnienia wykształcenia na studiach podyplomowych na Wydziale Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL w Lublinie:

1. Dwuletnich studiów magisterskich na kierunku *administracja* dla absolwentów studiów licencyjnych dowolnych kierunków. Zajęcia odbywałyby się w Lublinie.
2. Trzysemestralnych studiów podyplomowych w zakresie rejestracji stanu cywilnego. Zajęcia odbywałyby się w ośrodkach zamiejscowych KUL: w Wiśle i Poznaniu.

Informacje szczegółowe o programie studiów w załączniku pdf do KOMUNIKATU ZG i ODDZIAŁU LUBELSKIEGO SUSC RP na stronie www.usc.pl

Deklarację podjęcia studiów uzupełniających organizowanych przez KUL prosimy przekazać telefonicznie do Zarządu Głównego SUSC RP – nr 068 324 77 01 lub faksem do Oddziału Lubelskiego SUSC RP – nr 081 747 16 43 w terminie do 15 czerwca 2009 r.

Uwaga: warunkiem zorganizowania podyplomowych studiów zarówno w Lublinie jak i w ośrodkach zamiejscowych KUL jest stworzenie minimum 40-osobowych grup.

Ważne telefony w PTH „TECHNIKA” sp. z o.o. ul. Toszecka 2, 44-102 Gliwice

Sekretariat	032 338 38 00
Faks	032 338 38 01
Sprzedaż oprogramowania PB_USC, serwis	032 338 38 58
Sprzedaż oprogramowania PB_ewid, serwis	032 338 38 76
Sprzedaż druków akcydensowych, druków ozdobnych i prenumerata biuletynu	032 338 38 21 032 338 38 22
Redakcja biuletynu „TECHNIKA i USC”	032 338 38 25
Księgowość	032 338 38 51

NOWE PRZEPISY PRAWNE DOTYCZĄCE PRACOWNIKÓW SAMORZĄDOWYCH

■ Krystyna Gładych

Z dniem 1 stycznia 2009 r. weszła w życie ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz.U. Nr 223, poz.1458), która zastąpiła ustawę z dnia 22 marca 1990 r. o pracownikach samorządowych (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz.1593, z późn. zmianami).

Nowa ustawa w art.4 ust.1 określa, między innymi, kto i na jakiej podstawie jest zatrudniony w urzędzie gminy, i tak:

- z wyboru: wójt (burmistrz, prezydent miasta),
- z powołania: zastępca wójta (burmistrza, prezydenta miasta), skarbnik gminy,
- z umowy o pracę: pozostali pracownicy samorządowi.

Pracownicy samorządowi są zatrudniani na stanowiskach (art.4 ust.2):

1. urzędniczych, w tym kierowniczych stanowiskach urzędniczych,
2. doradców i asystentów,
3. pomocniczych i obsługi.

Najważniejszą osobą w gminie (oprócz wójta, burmistrza i prezydenta miasta), jest sekretarz, który podlega bezpośrednio kierownikowi urzędu i którego kierownik urzędu może upoważnić do wykonywania w jego imieniu zadań, w szczególności z zakresu zapewnienia właściwej organizacji pracy urzędu oraz realizowania polityki zarządzania zasobami ludzkimi (art.5 ust.3 i 4).

Artykuł 6 ustawy zawiera wymagania, jakim musi sprostać osoba, która ma być zatrudniona w urzędzie gminy. Należy tu zwrócić uwagę na fakt, że są one zróżnicowane; najniższe kwalifikacje mogą posiadać osoby zatrudniane z wyboru (bo co oznacza zapis, że wójt ma posiadać kwalifikacje zawodowe wymagane do wykonywania pracy na

określonym stanowisku?), najwyższe – pracownicy na stanowiskach kierowniczych (m.in. wykształcenie wyższe).

Nabór kandydatów na wolne stanowiska urzędnicze, w tym na kierownicze stanowiska urzędnicze, jest otwarty i konkurencyjny (art.11 ust.1).

Nie podlegają przeprowadzeniu naboru osoby pracujące już w urzędzie, którym zaproponowano objęcie nowego stanowiska (art.12 ust.1), a także osoby, które zostają zatrudnione w urzędzie gminy na zastępstwo w związku z usprawiedliwioną nie-

jednostki samorządowej, art.23 przeniesienia na inne w zamian za likwidowane stanowisko z zachowaniem dotychczasowego wynagrodzenia tylko przez 6 miesięcy.

Rozdział 3 ustawy. Artykuły 24÷35 dotyczą obowiązków pracownika samorządowego, braku możliwości zatrudnienia małżonków, osób pozostających ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia oraz w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli, jeżeli w wyniku zatrudnienie-

Artykuł 29 mówi o tym, że pracownicy samorządowi uczestniczą w różnych formach podnoszenia wiedzy i kwalifikacji zawodowych, a w planach finansowych gmin przewiduje się środki finansowe na ten cel.

obecnością pracownika samorządowego (art.12 ust.2).

Artykuły 13÷16 zawierają zapisy dotyczące ogłoszenia wolnego stanowiska w urzędzie gminy i przeprowadzenia na to stanowisko naboru.

Stanowisko wójta, burmistrza, prezydenta miasta, przy zapisie jaki zawiera art.5 ust.4 ustawy, staje się stanowiskiem bardziej politycznym niż administracyjnym, o czym świadczy też zapis art.17 ustawy, że wójt, burmistrz, prezydent mogą zatrudniać osoby na stanowiskach doradców i asystentów.

Artykuły 18 i 19 dotyczą ślubowania i służby przygotowawczej, art.20 awansu wewnętrznego, art.21 pracy dodatkowej (np. za koleżankę) do 3 miesięcy bez podniesienia wynagrodzenia, art.22 przeniesienia do innej

nia powstały między tymi osobami stosunek bezpośredniej podległości służbowej, okresowej oceny pracownika (dwie oceny negatywne skutkują rozwiązaniem umowy o pracę z zachowaniem okresów wypowiedzenia) oraz możliwości odwołania się od tej oceny.

Artykuł 29 mówi o tym, że pracownicy samorządowi uczestniczą w różnych formach podnoszenia wiedzy i kwalifikacji zawodowych, a w planach finansowych gmin przewiduje się środki finansowe na ten cel. Skoro zatem ustawodawca w art.3 ust.2 ustawy z dnia 19 września 2008 r. o zmianie ustawy - Prawo o aktach stanu cywilnego oraz ustawy o opłacie skarbowej (Dz.U. Nr 182, poz.1121), zobowiązał kierowników urzędów stanu cywilnego do uzupełnienia wykształcenia do wyższego prawniczego

lub administracyjnego i uzyskania tytułu magistra lub ukończenia podyplomowych studiów administracyjnych, to **kierownicy urzędów stanu cywilnego, którzy zdecydowali się uzupełnić swoje wykształcenie, powinni ubiegać się o dofinansowanie swojej nauki, bo gwarantują im to przepisy ustawy o pracownikach samorządowych.**

Pracownik samorządowy jest zobowiązany złożyć oświadczenie o stanie majątkowym (art.32 ust.1) i składa je już chyba wszystkim, którzy tego chcą: wójtowi, zastępcy wójta, sekretarzowi gminy, skarbnikowi gminy, kierownikom jednostek organizacyjnych gminy, osobom zarządzającym i członkom organu zarządzającego gminą, osobom prawnym oraz osobom wydającym decyzje administracyjne w imieniu wójta. Przy czytaniu tego przepisu rodzi się pytanie, czy ustawodawca się nie zagalopował. Po co kierownik urzędu stanu cywilnego ma składać oświadczenie skarbnikowi gminy, kierownikom geodezji, architektury, ewidencji, dowodów osobistych, spraw lokalowych, zdrowia itd.? Za niezłożenie oświadczenia w terminie ustawa w art.45 ust.3 przewiduje rozwiązanie umowy o pracę najpóźniej po upływie 30 dni od dnia, w którym upłynął termin do złożenia oświadczenia.

Wynagrodzenie pracownika samorządowego składa się z wynagrodzenia zasadniczego, dodatku za wieloletnią pracę, nagrody jubileuszowej, jednorazowej odprawy w związku z przejściem na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy oraz dodatkowego wynagrodzenia rocznego (art.36 ust.2). Pracownikowi może zostać przyznany dodatek funkcyjny (art.36 ust.4), a z tytułu okresowego zwiększenia obowiązków służbowych lub powierzenia dodatkowych zadań – dodatek specjalny (art.36 ust.5). O tym ostatnim należy pamiętać przy kolejnych „akcjach” np. wymiany dowodów osobistych czy zasiłkach.

Artykuł 38 zawiera wysokość dodatków za wieloletnią pracę: po 5 latach - 5% miesięcznego wynagrodzenia. Dodatek ten wzrasta o 1% za każdy

dalszy rok pracy aż do osiągnięcia 20% miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego, oraz wysokość nagrody jubileuszowej:

- po 20 latach pracy – 75% wynagrodzenia miesięcznego,
- po 25 latach pracy – 100% wynagrodzenia miesięcznego,
- po 30 latach pracy – 150% wynagrodzenia miesięcznego,
- po 35 latach pracy – 200% wynagrodzenia miesięcznego,
- po 40 latach pracy – 300% wynagrodzenia miesięcznego,
- po 45 latach pracy – 400% wynagrodzenia miesięcznego.

W art.42 ust.2 znajduje się zapis, że **na polecenie przełożonego pracownik wykonuje pracę w godzinach nadliczbowych oraz w niedzielę i święta, i za tę pracę przysługuje mu, według jego wyboru, wynagrodzenie albo czas wolny od pracy w tym samym wymiarze, i ten wolny czas można wykorzystać w okresie poprzedzającym urlop lub po jego zakończeniu (art.42 ust.4).**

Ten zapis daje kierownikowi urzędu stanu cywilnego możliwość ubiegania się o wypłacenie wynagrodzenia

Oczywiście na przyjęcie w soboty do urzędu czy pozostanie po godzinach w pracy w tygodniu trzeba uprzednio uzyskać pisemną zgodę pracodawcy. **Pracownikowi nie wolno bez zgody pracodawcy pozostawać w urzędzie ponad czas zapisany w regulaminie pracy**, bo jest to ciężkie naruszenie obowiązków prawa pracy, co może skończyć się rozwiązaniem umowy o pracę w trybie art.52 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks Pracy (tekst jednolity - Dz.U. z 1998 r. Nr 21, poz.94 z późn. zmianami), to jest rozwiązaniem umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika.

Z dniem 1 stycznia 2012 r. stosunek pracy pracowników zatrudnionych na podstawie mianowania przekształca się w stosunek pracy na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony.

Nowa ustawa o pracownikach samorządowych jest jasna i czytelna, a z całej tej ustawy mnie osobiście najbardziej podoba się art.12, ponieważ potwierdził to, co mówiłam już dużo wcześniej, tj. gdy toczyły się spory, czy powierzenie zastępcy kierownika urzędu stanu cywilnego funkcji kierownika urzędu stanu cywilnego wymaga

Konkurs jest związany z zatrudnieniem pracownika w gminie i nie może dotyczyć pracownika już pracującego. Dotyczy on zawarcia umowy o pracę a tu chodzi jedynie o zmianę warunków zatrudnienia.

za przepracowane soboty i godziny związane z różnymi akcjami. Na pracowniku spoczywa obowiązek udokumentowania przepracowanego czasu pracy. Jeżeli lista obecności w sobotę jest niedostępna, należy założyć sobie zeszyt i po przyjściu do pracy w sobotę wpisać się do zeszytu a w poniedziałek podpisać się na liście obecności (na tej grubej kresce). W zeszycie odnotować należy godziny pracy i czas ponadnormatywny przepracowany w danym dniu (np. wtorek:15.30 ÷ 18.00, czwartek: 15.30 ÷ 19.30).

przeprowadzenia konkursu. W jednych gminach organizowano konkursy a w tych, w których ich nie zorganizowano, przeprowadzano je później na skutek sugestii urzędów wojewódzkich. Moje stanowisko było takie, że konkurs jest związany z zatrudnieniem pracownika w gminie i nie może dotyczyć pracownika już pracującego. Dotyczy on zawarcia umowy o pracę a tu chodzi jedynie o zmianę warunków zatrudnienia. Obecna ustawa utwierdziła mnie w słuszności moich wywodów.

Krystyna Gładych

Dr Piotr Kasprzyk

Katedra Prawa Cywilnego

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Lublin

POZYCJA PRAWNA KIEROWNIKA URZĘDU STANU CYWILNEGO

Wykład wygłoszony na inauguracji
Podyplomowych Kwalifikacyjnych Studiów Administracyjnych KUL

Zakres zadań stawianych przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego stale wzrasta. Obserwujemy tendencję - nie tylko w Polsce - do nakładania na urzędy stanu cywilnego nowych obowiązków, co wymusza na zatrudnionych w nich pracownikach ciągle i systematyczne uzupełnianie wiedzy m.in. z zakresu prawa i administracji. Pomimo że rejestracja stanu cywilnego w literaturze przedmiotu jest przyporządkowana w zakresie prawa administracyjnego, to jednak patrząc na specyfikę pracy urzędów stanu cywilnego kwalifikacja ta nie jest jednoznaczna. Dokonując nie tylko rejestracji zdarzeń mających wpływ na stan cywilny, kierownik usc. jest zmuszony stosować przepisy należące do różnych gałęzi prawa, w tym prawa obcego. Już chociażby to ukazuje skalę trudności i odpowiedzialności, jaka jest związana z wykonywaniem tej funkcji.

Z całą mocą należy także podkreślić, że to Państwo, będąc zainteresowane prawidłowym prowadzeniem rejestracji stanu cywilnego, jest zobowiązane zadbać o jakość aktów normatywnych wydawanych w tym zakresie, leżących u podstaw tej rejestracji, oraz tworzyć dogodne warunki materialne do jej prowadzenia. Należyte funkcjonowanie całego systemu rejestracji stanu cywilnego jest ściśle powiązane z osobą kierownika usc., a gwarancja wysokiej i stabilnej jego pozycji oraz prawidłowe usytuowanie w strukturze organów władzy publicznej jest jednym z podstawowych warunków. Warto więc poświęcić uwagę podmiotom dokonującym rejestracji stanu cywilnego, także w jej historycznym rozwoju.

W pierwszym rzędzie warto podkreślić, że początki rejestracji stanu cywilnego są związane z prowadzeniem w Kościele katolickim ksiąg *metrykalnych* przez duchownych. *Metryki* kościelne zaczęły pojawiać się dopiero pod koniec XIV w. we Włoszech, Francji i Hiszpanii. W Polsce metryki ślubów i chrztów prowadzono w niektórych diecezjach już w XV i XVI w., a więc jeszcze przed Soborem Trydenckim. Państwo nie interesowało się kościelnymi księgami *metrykalnymi* aż do drugiej połowy XVIII w., niemniej sądy uznawały je za dokumenty urzędowe - jako zasadniczy dowód pokrewieństwa, szczególnie w licznych wówczas sprawach majątkowych, rodzinnych, czy też w sprawach spadkowych. Z czasem znaczenie ksiąg metrykalnych rosło. Francja była pierwszym państwem, w którym w 1792 roku wprowadzono rejestrację stanu cywilnego. Świeccy urzędnicy stanu cywilnego mieli prowadzić akta stanu cywilnego osób bez względu na wyznanie. W Polsce jednolita świecka rejestracja na obszarze całego kraju została wprowadzona dopiero w 1945 roku. Do tego czasu obowiązywały przepisy pochodzące z państw zaborczych. I tak w interesującym nas zakresie Dekret Fryderyka Augusta, króla saskiego i księcia warszawskiego z 27 stycznia 1808 roku wprowadził obowiązek prowadzenia aktów stanu cywilnego. W Księstwie Warszawskim minister spraw wewnętrznych przesłał - w dniu 21 kwietnia 1808 roku - prefektom departamentów wytyczne o ustanowieniu urzędników cywilnych. Od 1 maja 1808 roku zostali wyznaczeni we wszystkich gminach urzędnicy cywilni

do przyjmowania i zapisywania: aktów urodzenia, zapowiedzi małżeńskich, aktów zawartego małżeństwa. Urzędnikami zostali: w miastach burmistrzowie lub prezydenci, w gminach wójtowie, natomiast we wsiach proboszczowie. W zasadzie księgi mieli prowadzić urzędnicy świeccy, jednak wobec braku odpowiednio wykształconych osób, niskiego stanu organizacji gminnej i analfabetyzmu ówczesnych wójtów, zadanie to przekazano także duchownym. Wkrótce - dekretem Fryderyka Augusta z dnia 23 lutego 1809 roku - duchowni zostali mianowani urzędnikami stanu cywilnego. Burmistrzom lub prezydentom powierzono obowiązki związane z ogłaszaniem rozwodów cywilnych oraz udzielaniem osobom rozwiedzionym ślubów cywilnych. W tym zakresie duchowni byli zwolnieni z tego obowiązku. Niechęć ze strony duchowieństwa do podejmowania obowiązków urzędnika stanu cywilnego była duża; świadczą o tym informacje przekazywane przez konsystorz biskupowi Ignacemu Stanisławowi Czyżewskiemu, że „księża wyglądają z niecierpliwością chwili, kiedy Bóg i sprawiedliwy monarcha wejrzą na nich i wybawią ich od tej piekielnej męczarni”. Tak się jednak nie stało, gdyż w Królestwie Polskim, zwanym potocznie Kongresowym, w którym obowiązywał Kodeks cywilny Królestwa Polskiego z 1825 roku, uznano małżeństwo za związek religijny, zniesiono małżeństwa cywilne a w art.143 określono, że małżeństwo nie może być zawarte inaczej, jak według przepisów danego Kościoła. W tym też kodeksie odnajdujemy działy od 1 do 5, które regulowały kwestię rejestracji stanu cywilnego. Prowadzenie

aktów stanu cywilnego co do zasady powierzono duchownym a w szczególnych przypadkach osobom świeckim. Przepis art.71 kcp. stanowił, iż w chrześcijańskich wyznaniach akta stanu cywilnego połączone będą z metrykami kościelnymi. W postanowieniu Księcia Namiestnika Królewskiego z 3 listopada 1825 roku, prowadzenie ksiąg stanu cywilnego dla wyznań chrześcijańskich powierzone zostało duchownym, przełożonym parafii, natomiast dla wyznań niechrześcijańskich – burmistrzom lub też innym osobom świeckim. Tak więc rejestrację zdarzeń mających wpływ na stan cywilny tych osób powierzono duchownym utrzymującym *metryki* kościelne jedynie w obrębie swoich parafii, tj. proboszczom. Mimo że duchowni sporządzali akty stanu cywilnego, pełnili obowiązki urzędnika stanu cywilnego, kodeks nie nazywał ich urzędnikami stanu cywilnego. We wzorach aktów stanu cywilnego jakie były zawarte np. w tzw. *muchanówce*, określano duchownych jako utrzymujących akta stanu cywilnego. Proboszczowie posługiwali się - przy dokonywaniu czynności urzędowych w zakresie rejestracji stanu cywilnego - zarówno pieczęcią z orłem polskim i z napisem w obwodzie urzędnik stanu cywilnego w parafii N jak i pieczęciami kościelnymi. Duchowny lub osoba świecka utrzymująca akta stanu cywilnego jak pisano „(...) *nie ma żadnej jurysdykcji, nie jest on sędzią, lecz prostym wykonawcą woli Prawa, nie może więc wchodzić w rozpoznanie rzetelności tego, co strona oświadcza; nie może oświadczeniom jej zaprzeczać, ani je osłabiać; nie może żądać dowodów na prawość rodu, lub prawość małżeństwa; nie może wreszcie przydawać swoich spostrzeżeń i uwag do oświadczenia stawających, a z ich własnych oświadczeń to tylko powinien wciągnąć do aktu, do czego go Prawo upoważnia, bez względu na wszelkie obce okoliczności przytaczane przez strony, i na wszystkie ich opowiadania, psujące prostotę aktów, a niekiedy szkodliwe osobom trzecim*”. Mimo że duchowni dokonywali rejestracji z zakresu stanu cywilnego na potrzeby Państwa, nie byli uważani za urzędników państwowych a

kancelaria parafialna nie była traktowana jako urząd stanu cywilnego. Pisano: *„Ani Kodeks Cywilny, ani żadne rozporządzenia nowsze władz państwowych, ogłaszane zwykle w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, nie deklarują takiego stanowiska proboszcza (...), a (...) urząd parafii nie ma cech urzędu państwowego z tej racji, że przede wszystkim nie jest przez państwo subsydiowany, a więc władze administracyjne nie mogą względem niego mieć bezpośredniego przełożenia”*.

Obowiązujące na obszarze ziem wschodnich ustawodawstwo rosyjskie nie zawierało ogólnych, dla wszystkich obywateli, zasad regulujących prowadzenie rejestracji stanu cywilnego. Istniały oddzielne przepisy dla poszczególnych wyznań, zawarte w ustawie o stanach z 1899 roku oraz tzw. ustawie „wyznań obcych”. Ustawodawstwo obowiązujące na terenach ziem wschodnich b. zaboru rosyjskiego nie przewidywało możliwości prowadzenia rejestracji stanu cywilnego osób należących do wyznań nieuznanych przez państwo oraz bezwyznaniowców. Osoby te były pozbawione możliwości cywilnej rejestracji, co powodowało, że były one niejako wyjęte spod prawa i dla prawa nieistniejące. W literaturze określono je jako martwe dusze. Akty stanu cywilnego dla *osób wyznania prawosławnego* były prowadzone przez duchownych tegoż wyznania. Sporządzać akty mogli jedynie duchowni prawosławni, diakoni lub psalmiści danej parafii. Dla *osób wyznania rzymskokatolickiego* księgi metrykalne były prowadzone przez proboszczów albo administratorów kościołów lub przez księży wikariuszów. W myśl art. 883 mogli księgi te prowadzić duchowni niższych stopni, o ile urzędowali przy kościele parafialnym, pod odpowiedzialnością jednak za dokładność metryk duchownego przełożonego. Dla *osób wyznania ewangelicko-augsburskiego* spisy metrykalne prowadził każdy pastor. Dla *osób wyznania muzułmańskiego* księgi metrykalne były prowadzone przez imamów lub też innych duchownych faktycznie wykonujących czynności duchowne w każdej parafii (art.906 i 908). Natomiast księgi metrykalne dla

osób wyznania mojżeszowego były prowadzone według wzorów przez rabinów. Księgi metrykalne były prowadzone także przez kapelanów wojskowych dla osób pełniących służbę wojskową. Duchowni prowadzący rejestry pod względem odpowiedzialności dyscyplinarnej byli zrównani z urzędnikami sądowymi a nadzór służbowy nad nimi do 1917 roku przysługiwał prezesom sądów okręgowych, którzy byli uprawnieni do inicjowania postępowania dyscyplinarnego w razie stwierdzenia poważnych uchybień. Duchowny „utrzymujący” akta stanu cywilnego był funkcjonariuszem państwowym w zakresie powierzonych mu czynności rejestracyjnych dotyczących stanu cywilnego osób. Akty sporządzane przez niego miały znamię zaufania publicznego na równi z aktami sporządzanymi przez notariuszy.

Na ziemiach zaboru austriackiego na mocy patentu cesarskiego z 15 marca 1782 roku każdy proboszcz parafii rzymskokatolickiej został mianowany urzędnikiem stanu cywilnego i prowadził akta stanu cywilnego. Rejestracja i prowadzenie ksiąg metrykalnych wiernych należących do Kościoła ewangelickiego w Galicji do 1781 roku, tj. do wydania patentu tolerancyjnego cesarza Józefa II, należało do duchownych katolickich. Dopiero od 1784 roku ewangelicy duchowni mogli prowadzić własne księgi metrykalne. Patent cesarski z 15 lutego 1782 roku powierzał proboszczom katolickim uprawnienia urzędników stanu cywilnego również w stosunku do wyznań niechrześcijańskich. Dopiero Patentem cesarskim z 7 maja 1789 roku prowadzenie metryk gmin żydowskich powierzono rabinom. Duchowni w zakresie rejestracji zdarzeń mających wpływ także na stan cywilny osoby podlegali nadzorowi i kontroli zarówno ze strony władz kościelnych, tj. dziekana i biskupa, jak i organów państwa, gdyż samo państwo było zainteresowane prawidłowym prowadzeniem metryk. Rejestry urodzeń, ślubów i zgonów dla osób należących do wyznań prawnie nieuznanych przez państwo prowadziły starostwa lub organy gminy.

TECHNIKA i PeSEL

Informacje dla USC i wydziałów ewidencji ludności

Artykuł zawiera analizę wybranych zapisów projektu ustawy o ewidencji ludności w odniesieniu do opublikowanych przez MSWiA informacji na temat projektu „pl.ID – polska ID karta”. W szczególności wskazane zostały nowe kompetencje kierowników urzędów stanu cywilnego wynikające z prowadzenia rejestrów osobowych w systemach teleinformatycznych.

PROJEKT USTAWY O EWIDENCJI LUDNOŚCI – ANALIZA WYBRANYCH ZAGADNIEŃ

■ Jan Krzysztof Wojtala

O PROJEKCIE USTAWY

Przytaczane dalej zapisy (oznaczone kursywą) pochodzą z rządowego projektu ustawy o ewidencji ludności¹.

Zakres przedmiotowy ustawy:

Art.1. Ustawa określa:

- 1) zasady i sposób prowadzenia ewidencji ludności w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) zakres i zasady rejestracji danych gromadzonych w rejestrze PESEL, rejestrach mieszkańców i rejestrach zamieszkania cudzoziemców;
- 3) zasady i tryb nadawania numeru PESEL;
- 4) zasady zgłaszania i rejestracji miejsca zamieszkania obywateli polskich i cudzoziemców;
- 5) zasady udostępniania danych z rejestrów, o których mowa w pkt. 2.

Przebudowa rejestrów wymienionych w art.3, z wyłączeniem rejestrów zamieszkania cudzoziemców, objęta jest zakresem opisanego dalej projektu „**Polski elektroniczny dokument tożsamości pl.ID - polska ID karta**”:

Art. 3. Ewidencja ludności prowadzona jest w formie elektronicznej w Powszechnym Elektronicznym Systemie

Ewidencji Ludności, zwanym dalej „rejestrem PESEL”, w rejestrach mieszkańców oraz rejestrach zamieszkania cudzoziemców.

Przytoczone poniżej artykuły z Rozdziału 2, dotyczące zakresu i zasad rejestracji danych w rejestrze PESEL i rejestrach mieszkańców, zostały wybrane pod kątem wymagań stawianych w stosunku do systemów teleinformatycznych; **zakres informacyjny gromadzonych danych** wyszczególnia art.8:

Art. 8. W rejestrze PESEL i rejestrach mieszkańców gromadzone są następujące dane:

- 1) nazwisko i imię (imiona);
- 2) nazwisko rodowe;
- 3) imiona i nazwiska rodowe rodziców;
- 4) data urodzenia;
- 5) miejsce urodzenia;
- 6) kraj urodzenia;
- 7) stan cywilny;
- 8) numer aktu urodzenia i oznaczenie urzędu stanu cywilnego, w którym ten akt został sporządzony;
- 9) płeć;
- 10) numer PESEL;
- 11) obywatelstwo;
- 12) imię i nazwisko rodowe oraz nu-

mer PESEL małżonka, jeżeli został mu nadany;

- 13) data zawarcia związku małżeńskiego, numer aktu małżeństwa i oznaczenie urzędu stanu cywilnego, w którym ten akt został sporządzony, data rozwiązania związku małżeńskiego, sygnatura akt i oznaczenie sądu, który rozwiązał małżeństwo, sygnatura akt i oznaczenie sądu, który ustalił nieistnienie małżeństwa, sygnatura akt i oznaczenie sądu, który unieważnił małżeństwo, data zgonu małżonka, numer jego aktu zgonu i oznaczenie urzędu stanu cywilnego, w którym ten akt został sporządzony;
- 14) adres i data zarejestrowania podstawowego miejsca zamieszkania;
- 15) kraj miejsca zamieszkania;
- 16) kraj poprzedniego miejsca zamieszkania;
- 17) data wyrejestrowania podstawowego miejsca zamieszkania;
- 18) adres i data zarejestrowania dodatkowego miejsca zamieszkania, data upływu deklarowanego terminu pobytu;
- 19) data wyrejestrowania dodatkowego miejsca zamieszkania;
- 20) data wyjazdu poza granice Rze-

1 Źródło: druk nr 1371- <http://orka.sejm.gov.pl/Druki6ka.nsf/druk?OpenAgent&1371>

czypospolitej Polskiej trwającego dłużej niż 6 miesięcy i wskazanie kraju wyjazdu;

21) data powrotu z wyjazdu poza granicę Rzeczypospolitej Polskiej trwającego dłużej niż 6 miesięcy;

22) seria, numer i data ważności ostatnio wydanego dowodu osobistego obywatela polskiego, oznaczenie organu wydającego dokument;

23) seria, numer i data ważności paszportu obywatela polskiego;

24) seria, numer i data ważności dokumentu podróży cudzoziemca, a w przypadku cudzoziemców, o których mowa w art.7 ust. 1 pkt 3 lit. a i b, ważnego dokumentu podróży lub innego ważnego dokumentu potwierdzającego tożsamość i obywatelstwo;

25) data upływu deklarowanego przez cudzoziemca terminu pobytu;

26) data zgonu lub data znalezienia zwłok, numer aktu zgonu i oznaczenie urzędu stanu cywilnego, w którym ten akt został sporządzony.

Funkcjonalność i związane z nią nowe kompetencje kierowników urzędów stanu cywilnego opisuje art.10:

Art. 10.1. Rejestracji danych w rejestrze PESEL dokonują:

1) kierownik urzędu stanu cywilnego właściwy do sporządzenia aktu urodzenia i dokonywania w nim zmian w zakresie danych, o których mowa w art.8 pkt 1 – 11, 14 i 15;

2) kierownik urzędu stanu cywilnego właściwy do sporządzenia aktu małżeństwa i dokonywania w nim zmian w zakresie danych, o których mowa w art.8 pkt 1, 7, 12 i 13;

3) kierownik urzędu stanu cywilnego właściwy do sporządzenia aktu zgonu i dokonywania w nim zmian w zakresie danych, o których mowa w art.8 pkt 7, 13, 17, 19 i 26;

4) kierownik urzędu stanu cywilnego, który wydał decyzję o zmianie imienia i nazwiska w zakresie danych, o których mowa w art.8 pkt 1 i 2;

5) organ gminy właściwy do rejestracji podstawowego miejsca zamieszkania i dodatkowego miejsca zamieszkania obywatela polskiego w zakresie danych, o których mowa w art.8 pkt 14 – 21;

6) wojewoda właściwy ze względu na

podstawowe miejsce zamieszkania w zakresie danych, o których mowa w art.8 pkt 11;

7) organ gminy właściwy do wydania dowodu osobistego w zakresie danych, o których mowa w art.8 pkt 22;

8) organy właściwe do wydania paszportu w zakresie danych, o których mowa w art.8 pkt 23;

9) organ gminy właściwy do rejestracji podstawowego miejsca zamieszkania i dodatkowego miejsca zamieszkania cudzoziemca, któremu nadano numer PESEL w zakresie danych, o których mowa w art.8 pkt 1, 3 – 7, 9 – 12, 14 – 21 i 24 – 26;

10) organ gminy właściwy do złożenia wniosku o nadanie numeru PESEL, w stosunku do osób, o których mowa w art.7 ust. 2 w zakresie danych, o których mowa w art.8 pkt 1 – 13, 15 i 22 – 24.

2. Organy, o których mowa w ust.1 pkt 5, 9 i 10, przekazują dane do rejestru PESEL za pośrednictwem rejestru mieszkańców.

3. Organy, o których mowa w ust.1 pkt 1 – 4 i 6 – 8, przekazują dane do rejestru PESEL za pośrednictwem rejestrów centralnych gromadzących dane dotyczące rejestracji stanu cywilnego, dowodów osobistych, paszportów i obywatelstwa.

4. Dane z rejestru PESEL są przekazywane do rejestrów mieszkańców oraz do rejestrów centralnych, o których mowa w ust.3.

5. Organy, o których mowa w ust.1, rejestracji danych dokonują niezwłocznie, przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej. W przypadku braku bezpośredniego dostępu do rejestrów spowodowanego przyczynami niezależnymi od organu, rejestracji dokonuje się nie później niż w terminie 2 dni roboczych.

6. W przypadku braku możliwości przekazania danych w sposób wskazany w ust.5, organ przekazuje dane w formie pisemnej w celu rejestracji, w terminie nie dłuższym niż 4 dni robocze od dnia, w którym powstał obowiązek ich rejestracji.

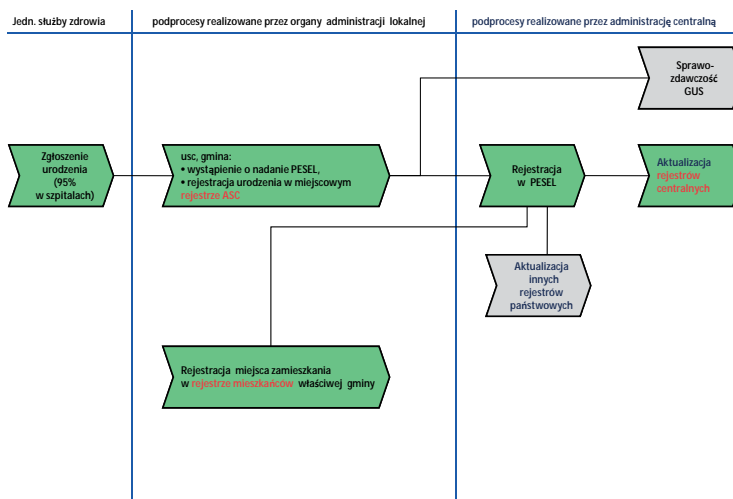
7. Przy rejestracji zmiany danych, o których mowa w art.8, należy podać datę zmiany danych oraz oznaczenie organu lub sądu, z którego działania wynika dokonana zmiana. Dotychczasowych danych nie usuwa się z rejestru, z wyłączeniem danych wymienionych w art.8 pkt 22 i 23.

8. Podstawę rejestracji danych cudzoziemca stanowi ważny dokument podróży, a w przypadku cudzoziemca, o którym mowa w art.7 ust.1 pkt 3 lit. a, również inny ważny dokument potwierdzający tożsamość i obywatelstwo.

Poniższy rysunek przedstawia przykładowy diagram procesu rejestracji urodzenia według zapisów projektowanej ustawy.

Projektowana ustawa przewiduje uruchomienie mechanizmu kontroli i korekty gromadzonych danych, co w szczególności nakłada nowe obowiązki

Procesy związane z prowadzeniem ewidencji ludności wg projektu ustawy

Rys. Podprocesy związane z ewidencją ludności, realizowane przez poszczególne podmioty

także na kierowników urzędów stanu cywilnego:

Art. 11.1. *Organy, o których mowa w art.10 ust.1, dokonują z urzędu kontroli zgodności danych zawartych w rejestrze PESEL oraz w rejestrach mieszkańców w oparciu o posiadane dokumenty. [...]*

4. Organ, który stwierdzi niezgodność danych zawartych w rejestrze PESEL lub w rejestrze mieszkańców z posiadanymi dokumentami, powiadamia o tym organ, który na podstawie art.10 ust.1 jest właściwy do rejestracji tych danych, w celu usunięcia niezgodności.

Jeśli chodzi o zasady i tryb nadawania numeru PESEL (Rozdział 3) to z punktu widzenia kierowników urzędów stanu cywilnego ważny jest art.17:

Art. 17.1. *O nadanie numeru PESEL z urzędu występuje:*

1) kierownik urzędu stanu cywilnego sporządzający akt urodzenia – w stosunku do dzieci osób, o których mowa w art.7 ust. 1 pkt 1 i 3, urodzonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej; [...]

2. W celu nadania numeru PESEL organy wskazane w ust.1 przekazują, do ministra właściwego do spraw wewnętrznych, dane o których mowa w art.8 pkt 1 – 9, 11 – 15 i 22 – 24, z uwzględnieniem art.9.

Art. 20.1. *Dane niezbędne do nadania lub zmiany numeru PESEL przekazywane są niezwłocznie do ministra właściwego do spraw wewnętrznych, przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej. W przypadku braku bezpośredniego dostępu do rejestrów spowodowanego przyczynami niezależnymi od organu, przekazanie danych następuje nie później niż w terminie 2 dni roboczych od dnia ich uzyskania.*

Zasady zgłaszania i rejestracji miejsca zamieszkania obywateli polskich (Rozdział 4) wprowadzają pojęcie „podstawowego” i „dodatkowego” miejsca zamieszkania.

Dla kierowników urzędów stanu cywilnego istotny jest zapis:

Art. 32. *Zgłoszenie zgonu dokonane w urzędzie stanu cywilnego zgodnie z przepisami prawa o aktach stanu cywilnego zastępuje wyrejestrowanie*

osoby zmarłej z podstawowego i dodatkowego miejsca zamieszkania.

Pojęcie adresu miejsca zamieszkania zostało określone w art.35, przy czym pkt 4 uwzględnia konieczność stosowania identyfikatorów rejestru TERYT².

Art. 35.1. *Adres określa się przez podanie:*

1) w gminach, które uzyskały status miasta – nazwy miasta, ulicy, numeru domu i lokalu – jeżeli jest wydzielony, nazwy województwa oraz kodu pocztowego;

2) w pozostałych gminach – nazwy miejscowości, ulicy, jeżeli w miejscowości występuje podział na ulice, numeru domu i lokalu – jeżeli jest wydzielony, nazwy gminy, nazwy województwa oraz kodu pocztowego.

4. Adres, o którym mowa w ust.1, w rejestrze PESEL, rejestrze mieszkańców oraz rejestrze zamieszkania cudzoziemców uzupełnia się o identyfikatory krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju.

Kwestię stosowania identyfikatorów TERYT w systemach informatycznych administracji publicznej szczegółowo reguluje rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 października 2005 r. w sprawie minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w formie elektronicznej (Dz.U. 2005, nr 214, poz.1781).

Projekt ustawy zakłada, że udostępnianie danych z rejestru PESEL, rejestrów mieszkańców oraz rejestrów zamieszkania cudzoziemców będzie oparte na wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej (Rozdział 6).

Dla urzędów stanu cywilnego poniższe zapisy otwierają możliwości pełnego korzystania z zasobów zawartych w rejestrach osobowych w skali całego kraju, w szczególności za pośrednictwem rozwiązań tworzonych w ramach projektu „**pl.ID – polska ID karta**”.

2 Identyfikatory rejestru TERYT są wymienione w § 1. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia, stosowania i udostępniania krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju oraz związanych z tym obowiązków organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. 1998, nr 157, poz.1031)

Art. 48.1. *Osobie, której dane są przetwarzane w rejestrze PESEL, umożliwia się wgląd do rejestru w zakresie danych dotyczących tej osoby, za pomocą środków komunikacji elektronicznej, po uwierzytelnieniu jej na zasadach określonych w ustawie z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne.*

2. Organy prowadzące rejestr PESEL, rejestry mieszkańców oraz rejestry zamieszkania cudzoziemców, na wniosek zainteresowanej osoby złożony w formie dokumentu elektronicznego środkami komunikacji elektronicznej, [...]

Art. 51. *Podmiotom, o których mowa w art.49 ust.1, dane z rejestru PESEL, rejestrów mieszkańców i rejestrów zamieszkania cudzoziemców udostępnia się za pomocą urządzeń teletransmisji [...]*

Art. 52.1. *Podmiotom, o których mowa w art.49 ust.1, udostępnia się za pomocą urządzeń teletransmisji danych, w drodze weryfikacji, dane zawarte w rejestrze PESEL [...]*

Przepisy zmieniające zawarte są w artykułach od 65 do 127, a w szczególności:

Art. 68. *W ustawie z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych (Dz.U. z 2006 r. Nr 139, poz.993, z późn. zm.) [...]*

Art. 71. *W ustawie z dnia 29 września 1986 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz.U. z 2004 r. Nr 161, poz.1688, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:*

1) użyte w art. [...] wyrazy „miejsce zamieszkania” zastępuje się użytymi w odpowiedniej liczbie i przypadku wyrazami „zarejestrowane podstawowe miejsce zamieszkania”; [...]

Przepisy przejściowe i końcowe (Rozdział 9)

Art. 136.1. *Do dnia 31 grudnia 2010r. zachowują moc akty wykonawcze wydane na podstawie art.44d ust.2 ustawy z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych, w zakresie który nie jest*

sprzeczny z niniejszą ustawą.

2. Przepisy aktów wykonawczych wydanych na podstawie ustaw zmienianych w art. 65 – 127 niniejszej ustawy, zachowują moc do czasu wydania nowych aktów wykonawczych, jednak nie dłużej niż przez okres 18 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 137. Akty wykonawcze wydane na podstawie utrzymanych w mocy przepisów, o których mowa w art.139, oraz akty wykonawcze, o których mowa w art.136, mogą być zmieniane.

Art. 140. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem:[...]

O PROJEKCIE

PL.ID POLSKA ID KARTA

Podstawa prawna

Projekt „pl.ID – polska ID karta” jest na 4. pozycji w zestawieniu ponadsektorowych projektów teleinformatycznych w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 marca 2007 r. w sprawie Planu Informatyzacji Państwa na lata 2007-2010 (Dz.U. 2007 nr 61 poz.415):

Na podstawie art.6 ust.1 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz.U. Nr 64, poz.565 oraz z 2006 r. Nr 12, poz.65 i Nr 73, poz.501) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Ustanawia się Plan Informatyzacji Państwa na lata 2007—2010.

Charakterystyka projektu „pl.ID – polska ID karta”³

„...Strategicznym celem projektu jest wdrożenie elektronicznego dowodu tożsamości z funkcją uwierzytelnienia w systemach IT jednostek sektora publicznego, zgodnego z unijnymi koncepcjami narodowego dokumentu identyfikacyjnego (eID). W ramach tego projektu mieszczą się także działania związane z informatyzacją urzędów stanu cywilnego oraz przebudową, modernizacją i integracją istniejących rejestrów państwowych...”

Przewidywane rezultaty realizacji projektu:

3 źródło: strona Centrum Projektów Informatycznych MSWiA <http://www.cpi.mswia.gov.pl/portal/cpi/38/195/>

- Wdrożenie elektronicznego dowodu osobistego i systemu potwierdzania tożsamości obywatela w oparciu o podpis elektroniczny, stosowanego w systemach informatycznych administracji publicznej, w tym także w systemie ochrony zdrowia
- Zapewnienie referencyjności istniejących rejestrów państwowych (PESEL, OEWiUDO)
- Udostępnienie rejestrów na potrzeby urzędów stanu cywilnego
- Modernizacja systemów rejestrów państwowych na poziomie lokalnym oraz centralnym.

Elektroniczny dowód osobisty - dokument tożsamości wzbogacony o mikroprocesor - zawierać będzie bezpłatny elektroniczny podpis (równoważny z podpisem tradycyjnym w kontaktach z urzędem) ułatwiający każdemu obywatelowi uwierzytelnienie w kontaktach z administracją. Elektroniczny dowód osobisty będzie spełniał także funkcję „klucza” umożliwiającego dostęp do znajdujących się w rejestrach państwowych danych dotyczących obywatela. Ta funkcja będzie szczególnie przydatna w przypadku konieczności dołączenia dodatkowych dokumentów (zaświadczeń, odpisów) znajdujących się w innych urzędach. Obecnie ich dostarczenie spoczywa na obywatelu, docelowo urzędy będą wymieniać odpowiednie dokumenty między sobą.”

Planowany budżet projektu wynosi 370 mln PLN brutto, z czego 85% będzie pochodzić ze środków Unii Europejskiej – Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (7. oś priorytetowa)⁴, a pozostałe 15% z budżetu Państwa.

„Harmonogram projektu pl.ID:

Rok 2009, III kwartał - opracowanie wzoru nowego dowodu osobistego

Rok 2010, III kwartał - zakończenie przekształcania infrastruktury w gminach

Rok 2010, III kwartał - zakończenie prac nad uspołnieniem systemów ewidencji PESEL i OEWiUDO

Rok 2010, IV kwartał - gotowość do

4 Dokumenty na stronach Ministerstwa Rozwoju Regionalnego (<http://www.mrr.gov.pl/ProgramyOperacyjne%202007-2013/Innowacyjna%20Gospodarka/Strony/poig2007-2013.aspx>)

wydawania dowodów według nowego standardu

Od 2011 - wydawanie e-dowodów oraz uruchomienie usług uwierzytelniania obywateli

Rok 2013 III kwartał - zakończenie informatyzacji urzędów stanu cywilnego ...”.

WNIOSKI

1. Zapis art.10 pkt 5 dotyczący przekazywania danych pomiędzy rejestrami wymienionymi w art.10 w punktach 2,3,4, za pomocą środków komunikacji elektronicznej wymusza prowadzenie tych rejestrów w systemach informatycznych, z dostępem do sieci teleinformatycznych. Ponadto wymienione rejestry muszą interoperacyjnie współpracować w ramach zintegrowanego systemu teleinformatycznego.
2. Dane gromadzone w poszczególnych rejestrach osobowych będą utrzymywały wysoką jakość tylko wtedy, kiedy kontrolowanie zgodności danych oraz powiadamianie o niezgodnościach właściwych organów będzie efektywne, a niezbędna korekta będzie wykonalna. W tym celu spełnione muszą być warunki wymienione we wniosku 1.
3. Aby możliwe było rejestrowanie lub przekazywanie danych pomiędzy systemami, a także powiadamianie właściwych organów środkami komunikacji elektronicznej (Artykuły 10, 11, 20, 48-52) musi istnieć (wymieniony w art.10 pkt 3) „...rejestr centralny gromadzący dane dotyczące rejestracji stanu cywilnego ...”:
- który jest bezpiecznie udostępniany w sieci teleinformatycznej
- w którym zdarzenia dotyczące osób posiadających numer PESEL są tym numerem oznaczane.
4. Brak wymagania dotyczącego stosowania identyfikatorów rejestru TERYT w przypadku rejestracji miejsca urodzenia (Art.8 pkt 5) będzie źródłem problemów z jednoznaczną identyfikacją miejsca urodzenia.

Jan Krzysztof Wojtala
konsultant i analityk firmy
PTH TECHNIKA

Na ziemiach polskich w byłej dzielnicy pruskiej w zakresie rejestracji zdarzeń dotyczących stanu cywilnego obowiązywała ustawa z 6 lutego 1875 roku o rejestracji stanu cywilnego i o zawieraniu małżeństw (R.G.BI.str.23) w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 1900 r. Ustawa ta w §1 stanowiła, że rejestracji urodzeń, ślubów i zgonów dokonują wyłącznie mianowani przez rząd urzędnicy stanu cywilnego. Dla obwodu stanu cywilnego nieprzekraczającego okręgu jednej gminy urzędnikiem stanu cywilnego był odpowiednio burmistrz, wójt, sołtys miejscowy lub prawny jego zastępca, chyba że wyższa władza administracyjna mianowała innego urzędnika stanu cywilnego. Prawo powierzania zadań innemu urzędnikowi gminy miał przewodniczący gminy. Zarząd gminy posiadał również prawo mianowania osobnych urzędników stanu cywilnego, z tym jednak, że powinien w tym względzie mieć zezwolenie wyższej władzy administracyjnej. W podobny sposób mianowano zastępców. Mianowani przez zarząd gminy urzędnicy stanu cywilnego i ich zastępcy posiadali status urzędników gminnych i byli przez gminę wynagradzani. Przepisy pochodzące jeszcze z ustawodawstwa niemieckiego nie wskazywały, komu można powierzyć zadania urzędnika stanu cywilnego. Wyraźnie jednak wykluczały w tym zakresie osoby duchowne. Nadzór nad urzędnikami stanu cywilnego sprawowała wyższa władza nadzorcza a także sąd powszechny, w tym wypadku sąd powiatowy właściwy ze względu na siedzibę urzędnika stanu cywilnego, gdy ten uchylał się od pełnienia czynności urzędowych.

Ta różnorodność w zakresie rejestracji stanu cywilnego obowiązująca w poszczególnych dzielnicach rodziła wiele problemów. Najpoważniejsza i najistotniejsza próba unifikacji ustawodawstwa międzywojennego w zakresie rejestracji stanu cywilnego została ujęta w projekcie ustawy o aktach stanu cywilnego uchwalony przez Komisję Kodyfikacyjną Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 9 marca 1931 roku. Projekt zawierał regulację dotyczącą ustroju urzędu stanu cywilnego i pozycji urzędnika stanu cywilnego; była ona określona w sposób wyraźny, prze-

rzysty i nowoczesny. Projekt dokonywał podziału dychotomicznego: na urzędników stanu cywilnego niezawodowych i zawodowych. Ci ostatni mieli podlegać przepisom o państwowej służbie cywilnej a ich stanowisko służbowe miało być określone przez Radę Ministrów. Osoby powołane do służby w urzędach stanu cywilnego miały pełnić czynności w imieniu Państwa, jako jego organy, a w wykonywaniu swych obowiązków miały korzystać z ochrony prawnej, przysługującej urzędnikom państwowym. Wyraźnie więc widać, że projektodawcy określili status urzędnika zawodowego nie jako urzędnika samorządowego, lecz jako urzędnika państwowego opłacanego z budżetu państwa. Minister Sprawiedliwości miał ustalać okręgi, w których ze względu na rozmiar czynności należało powierzyć kierownictwo urzędu stanu cywilnego zawodowemu urzędnikowi stanu cywilnego. Zawodowych urzędników stanu cywilnego oraz ich zastępców miał powoływać dyrektor urzędów stanu cywilnego¹. W projekcie nie określono w sposób jednoznaczny, kto może być mianowany przez dyrektora urzędów stanu cywilnego na to stanowisko, jedynie art.14 projektu stwierdzał, że mianuje się „spośród osób dających rękojmię, że ściśle przestrzegają będą przepisów ustaw cywilnych o prowadzeniu ksiąg stanu cywilnego”. Tak więc projekt nie posługiwał się jasnymi kryteriami doboru osób mających pełnić zadania urzędnika stanu cywilnego. Nie postawiono tym urzędnikom jasnych wymagań co do kompetencji i wykształcenia. Projekt, nie wymieniając, kto może być mianowany urzędnikiem stanu cywilnego, w sposób jednoznaczny wykluczył jednak osoby duchowne a także osoby świeckie „zajmujące stanowiska w hierarchii kościelnej”. Projekt dopuszczał sytuację, w której urzędnikami stanu cywilnego byliby urzędnicy państwowi lub samorządowi. Dopuszczono sprawowanie czynności urzędnika stanu cywilnego z wykonywaniem innego zawodu. Niezawodowymi urzędnikami stanu cywilnego mogli zostać naczelnicy gmin, urzędnicy magistratów, starostw, pisarze

gminni, nauczyciele szkół powszechnych a także urzędnicy policyjni. Stabilizacja zatrudnienia niezawodowych urzędników stanu cywilnego była nieduża, gdyż art.17 projektu dopuszczał odwołanie takiego urzędnika w każdym czasie przez władzę mianującą. W projekcie znalazła się jeszcze jedna kategoria a mianowicie honorowy urzędnik stanu cywilnego, którym mogła być osoba „stale i darmo sprawująca urząd stanu cywilnego”. Urzędnik stanu cywilnego (w domyśle zawodowy) miał pełnić funkcję kierownika urzędu stanu cywilnego, będącego urzędem państwowym podległym Ministrowi Sprawiedliwości. Kierownictwo i nadzór służbowy nad urzędami stanu cywilnego mieli sprawować inspektorzy, ci z kolei mieli podlegać dyrektorowi urzędów stanu cywilnego, którego w myśl art.28 projektu mianowałby - na wniosek Ministra Sprawiedliwości - Prezydent Rzeczypospolitej.

Po zakończeniu II wojny światowej sprawa powszechnej rejestracji stanu cywilnego stała się jedną z ważniejszych kwestii, które należało uregulować w sposób jednolity. Dekretem – prawo o aktach stanu cywilnego z 25 września 1945 roku oraz Dekretem - przepisy wprowadzające prawo o aktach stanu cywilnego z dnia 25 września 1945 roku wprowadzona została od 1 stycznia 1946 roku państwowa, odrębna od rejestracji wyznaniowej, powszechna, jednolita i zupełna w całym kraju rejestracja stanu cywilnego. Powołano nowe struktury administracji w postaci urzędów stanu cywilnego podlegające Ministrowi Administracji Publicznej. Na obszarze Ziemi Odzyskanych urzędy stanu cywilnego podlegały Ministrowi Ziemi Odzyskanych. W zakresie rejestracji stanu cywilnego część uprawnień nadzorczych przekazano sądom powszechnym (sądom grodzkim), które prowadziły je w trybie postępowania niespornego. Urzędy stanu cywilnego znajdujące się w strukturze urzędów gmin zgodnie z art.4 dekretu prawo o asc. z 1945 r. zaczęły realizować zadania należące do administracji państwowej w zakresie rejestracji stanu cywilnego i prowadzenia ksiąg stanu cywilnego jako zadania zlecone. Przepis ten nawią-

1 Zob. art.14 projektu

zuje do tradycyjnego podziału zakresu działania samorządu terytorialnego na zakres własny i zlecony. Zaliczenie czynności urzędów stanu cywilnego do zleconego zakresu działania podkreślało używanie pieczęci z godłem państwowym, do którego administracja szczebla samorządowego nie była uprawniona w innych sprawach z tego zakresu.

W każdym obwodzie urzędu stanu cywilnego powinien być, zgodnie z art.7 ust.1 dekretu prawo o asc. z 1945 r., jeden urzędnik stanu cywilnego i co najmniej jeden jego zastępca. Ustanowienie dwóch lub większej liczby urzędników stanu cywilnego w danym obwodzie było niedopuszczalne. Na czele urzędu stanu cywilnego stał urzędnik stanu cywilnego, będący jednocześnie kierownikiem urzędu. Rejestracja stanu cywilnego - co najważniejsze na ówczesne warunki - przybrała postać jednolitego systemu realizowanego przez struktury państwowe. Założeniem organizacji sieci urzędów stanu cywilnego było związanie funkcji urzędnika stanu cywilnego ze stanowiskiem prezydenta lub burmistrza albo wójta gminy wiejskiej. Pozycja prawna urzędnika stanu cywilnego została określona w rozdziale drugim szczególnie w art. 8 dekretu prawo o asc. z 1945 r. przez wyrażenie w nim zasady, zgodnie z którą urzędnikiem stanu cywilnego został z mocy prawa przełożony gminy, natomiast zastępcą urzędnika stanu cywilnego — jego zastępca (podwójci, wiceburmistrz, wiceprezydent miasta), a o ile w skład organu zarządzającego gminy wchodził więcej niż jeden zastępca przełożonego, zastępcą urzędnika stanu cywilnego był ten, któremu stosownie do wewnętrznego podziału czynności zadanie to przypadło. W danej gminie mógł być powołany inny niż wójt, burmistrz lub prezydent miasta specjalny urzędnik stanu cywilnego lub jego zastępca (zastępcą urzędnika nie mógł być przełożony gminy). Powołać mógł go albo przełożony gminy spośród urzędników zarządu gminnego albo władza nadzorcza, przez którą w myśl przepisu art.18 ust.1 dekretu prawo o asc. z 1945 r. należało rozumieć władzę administracji ogólnej drugiego stopnia, tj. wojewodę². Ustanowienie

specjalnego urzędnika stanu cywilnego pociągało za sobą konieczność ustanowienia specjalnego zastępcy urzędnika stanu cywilnego. O powołaniu drugiego i następnych zastępców urzędnika stanu cywilnego decydowała okręgowa władza nadzorcza. Stanowisko urzędnika stanu cywilnego mogło być połączone ze sprawowaniem innego urzędu państwowego lub samorządowego (ci ostatni podlegali odpowiedzialności dyscyplinarnej w razie uchylenia się od przyjęcia stanowiska urzędnika stanu cywilnego) a nawet z wykonywaniem innego zawodu. Przepis art. 10 ust. 1 i 2 dekretu prawo o asc. z 1945 r. wymieniał tu w szczególności nauczyciela publicznej szkoły powszechnej i urzędnika samorządu gospodarczego albo ubezpieczeń społecznych. Dekret nie zawierał zakazu mianowania urzędnikiem stanu cywilnego duchownego, w praktyce jak pisano „*nominacji takiej spodziewać się nie należy*”.

Po wejściu w życie ustawy prawo o asc. przepis art.6 ust.1 w brzmieniu obowiązującym przed nowelizacją dokonaną ustawą z dnia 17 maja 1990 roku stanowił, iż czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego dokonywał kierownik urzędu stanu cywilnego, który był terenowym organem administracji państwowej o właściwości szczególnej stopnia podstawowego. Przepis tego samego artykułu w ust.2 zezwalał w miastach liczących do 50 tys. mieszkańców oraz w gminach, w razie niemożności wykonywania tej funkcji przez kierownika urzędu, pełnić funkcję organu, o którym mowa w ust.1, również prezydentowi miasta albo naczelnikowi miasta lub gminy.

Ustawa z dnia 17 maja 1990 roku - o podziale zadań i kompetencji określonych w ustawach szczególnych między organy gminy a organy administracji rządowej oraz o zmianie niektórych ustaw w art.3 pkt19 wprowadziła nowelizację do ustawy prawo o aktach stanu cywilnego, polegającą na przejściu do właściwości organów gminy jako zadania zlecone – określone w ustawach – zadań i kompetencji należących dotychczas do rad narodowych i terenowych organów administracji państwowej stopnia podstawowego z zakresu rejestracji stanu cywilnego. Z dniem 27 maja 1990 roku na podstawie art.39 pkt 2

ustawy kompetencyjnej przepis art.6 prawo o asc. otrzymał brzmienie: *Czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego dokonuje kierownik urzędu stanu cywilnego lub jego zastępca (zastępcy) (ust.1), Kierownikiem urzędu stanu cywilnego jest wójt lub burmistrz (prezydent) (ust.2), Rada gminy może powołać innego kierownika urzędu stanu cywilnego i jego zastępcę (zastępców) (ust.3).* Kierownik usc. jest to organ administracji, który został wyposażony w kompetencje do dokonywania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) to inny organ administracji samorządowej będący organem gminy, który z mocy przepisów szczególnych jest uprawniony do dokonywania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego. A zatem są to dwa odrębne organy z tym jednak, że prawo o asc. w art.6 dało możliwość, że piastunem jednego i drugiego może być ta sama osoba fizyczna do chwili, gdy nie zostanie powołana inna osoba na stanowisko kierownika usc. Stanowisko odmienne powodowałyby niezrozumiałą konsekwencję w postaci funkcjonowania dwóch organów a takich samych kompetencjach z zakresu rejestracji stanu cywilnego. Wydaje się, że taka konstrukcja nie była zamiarem ustawodawcy. Na gruncie ustawy prawo o aktach stanu cywilnego wójt (burmistrz, prezydent miasta) pełni funkcję kierownika usc. od chwili wyboru. W ustawie z dnia 22 marca 1990 roku o pracownikach samorządowych w art.2 pkt1 zawarty jest katalog osób, z którymi może być nawiązany stosunek pracy na podstawie wyboru. Wybór stanowi odrębną podstawę nawiązania stosunku pracy w samorządzie terytorialnym. Wybór jest obecnie podstawą prawną nawiązania stosunku pracy z wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta), który z mocy ustawy prawo o asc. pełni funkcję kierownika usc., gdy nie ma powołanego przez radę gminy innego kierownika usc. Tak więc wójt, piastując stanowisko polityczne, jest zarazem pierwszym urzędnikiem w urzędzie gminy i jednocześnie kierownikiem usc. Wydaje się, że najwyższy czas dokonać jasnego i czytelnego podziału kompetencji między wójtem, burmistrzem, prezydentem miasta a urzędnikiem stanu cywilnego. Przepisy ordynacji wyborczej

2 Art. 8 ust. 2 dekretu prawo o asc. z 1945 r.

umożliwiają bowiem umieszczenie wśród podmiotów uprawnionych do zgłaszania kandydatów partii politycznych, co w praktyce oznacza, że największe szanse na wygraną mają właśnie kandydaci popierani przez partie polityczne³. Wątpliwym jest, aby kierowały się one przy typowaniu kandydatów na wójtów fachowością w zakresie rejestracji stanu cywilnego (nawiasem mówiąc nie o to przecież chodzi, aby wójt był kompetentny w sprawach dotyczących rejestracji stanu cywilnego, ale jako lokalny polityk powinien określać kierunek rozwoju gminy, być jej gospodarzem i menadżerem). Z pewnością wybór organu wykonawczego samorządu terytorialnego przez obywateli jest zasadny i ze swej istoty wzmacnia legitymizację władzy i jej prestiż. Oznacza to nadanie wójtom (burmistrzom, prezydentom miast) bardzo silnej pozycji, tym bardziej, że według art.26 ust.1 pkt 8 ustawy z dnia 20 czerwca 2002 roku o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta (Dz. U. 2002, nr 113, poz. 984 ze zm.) jego odwołanie może nastąpić w drodze referendum a w razie wystąpienia okoliczności przewidzianych w art.96 ust.2 ustawy o samorządzie gminnym przez Prezesa Rady Ministrów, na wniosek wojewody jako organu nadzoru. Ustawowe określenie sposobu odwoływania wójta praktycznie czyni go nieodwoływalnym w okresie pełnienia funkcji. Osoby wybrane w wyborach bezpośrednich na to stanowisko cieszą się, a przynajmniej powinny cieszyć się, szacunkiem i autorytetem i mogłyby choć z tego powodu moim zdaniem mieć możliwość przyjmowania oświadczenia o zawarciu małżeństwa, lecz jedynie po uprzednim dopełnieniu formalności sprawdzających możliwość złożenia tego typu oświadczeń przez nupturientów przez kompetentnego kierownika usc. (urzędnika stanu cywilnego).

Jeżeli w gminie jest zatrudniona inna osoba na stanowisku kierownika usc. lub zastępcy kierownika usc., na pierwszy plan wysuwa się pytanie, kim jest z punktu widzenia prawa ustro-

jowego kierownik usc. Z pewnością nie mamy do czynienia z tzw. dekoncentracją wewnętrzną, o której mowa w art.39 ust.2 ustawy z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. 2001, nr 142, poz. 1591) ani dekoncentracją zewnętrzną z art.39 ust.4 tej ustawy. W obecnym brzmieniu art.6 prawa o asc. cywilnego wójt (burmistrz, prezydent miasta) zatrudniając inną osobę na stanowisko kierownika usc. nie przenosi kompetencji ustawowo przypisanych mu na podstawie ustawy prawo o aktach stanu cywilnego, a następuje tu zmiana właściwości organu do załatwiania indywidualnych spraw w tym zakresie.

Ustawa z dnia 22 marca 1990 r. o pracownikach samorządowych określa status prawny pracowników zatrudnionych m.in. w urzędzie gminy. O tym, kto jest pracownikiem samorządowym z ustawy o pracownikach samorządowych, decyduje miejsce zatrudnienia, nie zaś stanowisko lub rodzaj wykonywanych zadań. Przyjęcie kryterium miejsca pracy wskazuje tytuł tej ustawy. Tak więc kierownik usc. jest pracownikiem samorządowym w rozumieniu tej ustawy, która to ustawa zarazem określa jego status prawny. Jest to stanowisko dominujące lecz nie jedyne. W literaturze przedmiotu prezentowane jest również zapatrywanie, zgodnie z którym kierownik usc. jest organem administracji rządowej a nie samorządowej, gdyż wojewodowie są organem odwoławczym od orzeczeń administracyjnych wydanych na podstawie prawa o aktach stanu cywilnego. To oni sprawują nadzór nad działalnością urzędów stanu cywilnego w zakresie obowiązków określonych w tej ustawie (art.8 ust.3 p.a.s.c). Mogą także tworzyć kilka urzędów stanu cywilnego na obszarze jednej gminy lub mogą tworzyć urzędy stanu cywilnego dla kilku okręgów. Z kolei nadzór nad rejestracją stanu cywilnego sprawuje minister właściwy na zasadach określonych w odrębnych przepisach (art.8 ust.1 p.a.s.c), w tym przypadku spraw wewnętrznych i administracji. Nie ulega natomiast wątpliwości: kierownik usc. jest organem administracji publicznej, ponieważ czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego dokonuje się m.in.

w formie decyzji czy postanowień (art.7 prawa o asc.). Warto także podkreślić, że kierownik usc., będąc funkcjonariuszem publicznym, podlega odpowiedzialności określonej m.in. w kodeksie karnym. Kodeks karny z 1997 roku⁴ w art.115 zawiera wykładnię autentyczną na użytek pojęć stosowanych w Kodeksie karnym. W przepisie art.115 §13 kk. ustawodawca zawarł definicję funkcjonariusza publicznego⁵. Określając w pkt.3 tego przepisu krąg osób będących funkcjonariuszami publicznymi co prawda nie wymienił kierownika usc., jednak jest on funkcjonariuszem publicznym w rozumieniu przepisu art.115 §13 pkt 4 kk. jako osoba będąca pracownikiem organu samorządu terytorialnego, czyli przez wskazanie organu⁶. Funkcjonariuszem publicznym jest każdy pracownik instytucji państwowej i samorządowej, który pełni funkcje związane z realizacją zadań o znaczeniu publicznym⁷. Przy ocenie kręgu tych osób należy odwołać się do ustawy z dnia 22 marca 1990 roku o pracownikach samorządowych⁸. Funkcjonariusz publiczny w przepisach kk. jest osobą „chronioną”, ale i jego zachowanie wypełniające znamiona niektórych czynów zabronionych, których może być podmiotem, jest zagrożone co do zasady karą surowszą.

Pomijam kwestie nawiązania stosunku pracy, ponieważ były one szeroko

4 Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku – kodeks karny (Dz. U. 1997, nr 88, poz. 553 ze zm.) (dalej w tekście kk.)

5 Zob także wyrok SN z dnia 26 września 1938r. 2K 1324/38 (OSP 1939, poz. 404)

6 Inny pogląd, że na podstawie art. 115 § 13 pkt. 6 kk. jako osoba zajmująca kierownicze stanowisko w innej instytucji państwowej, gdyż jednostkę taką obecnie można uznać/przyrównać do funkcji organów administracji samorządowej. W orzecznictwie SN, wprost został uznany za funkcjonariusza publicznego wójt gminy, zob. uchwała SN z dnia 10 października 1991 r., IKZP 21/91 OSNKW 1992, nr 1-2, poz. 6

7 M. Kalitowski, Z. Sienkiewicz, J. Szumski, L. Tyszkiewicz, A. Wąsek, *Kodeks karny. Komentarz*, t. II, Gdańsk 2001, s. 408; M. Rogalski, *Prawnokarna definicja funkcjonariusza publicznego oraz osoby pełniącej funkcję publiczną w administracji samorządowej*, Samorząd Terytorialny 2005, nr 3, s. 34

8 Dz. U. 2001, nr 142, poz. 1593 ze zm.

3 Zob. szerzej A. Giedrewicz-Niewińska, *Bezpośredni wybór wójta, burmistrza i prezydenta miasta – wybrane zagadnienia prawne*, Samorząd Terytorialny 2006, nr12, s. 38-39

dyskutowane w środowisku kierowników usc., jak również na szkoleniach organizowanych przez Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL.

Konkludując należy stwierdzić, iż status prawny kierownika usc. kształtował się przez długie lata, jednak do dnia dzisiejszego brak jest przejrzystych norm określających jego pozycję. Potrzebne są więc dalsze prace zmierzające w kierunku określenia w sposób nie budzący wątpliwości jego pozycji. Z zadowoleniem należy przyjąć informacje o pro-

wadzonych obecnie pracach nad nową ustawą prawo o aktach stanu cywilnego. Stowarzyszenie Urzędników Stanu Cywilnego RP przedłożyło tzw. tezy do założeń projektu, w których postuluje wprowadzenie odrębnego rozdziału dotyczącego statusu kierownika usc., w którym uregulowane byłyby m.in.: sposób wykonywania funkcji, czas pracy (w szczególności kwestia przyjmowania oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński w dni świąteczne i ustawowo wolne od pracy), składanie ślubowania

kierownika usc., nadzór nad pracą kierownika, rozpatrywanie przez sądy powszechne spraw odmowy wykonania wszystkich czynności kierownika usc. wynikających z k.r.o. a także usytuowanie urzędów stanu cywilnego w strukturze gminy jako samodzielnej komórki organizacyjnej. Jest to z pewnością istotny głos w dyskusji nad przyszłym kształtem regulacji dotyczącej tej materii i miejmy nadzieję, że będzie on wzięty pod uwagę przez projektodawcę.

Piotr Kasprzyk

ROLA KIEROWNIKA USC – SEMINARIUM W ŁODZI

W dniach 28-30 kwietnia 2009 roku odbyło się w Łodzi seminarium dotyczące „**Roli kierownika urzędu stanu cywilnego w świetle nowych przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego oraz kodeksu postępowania cywilnego**”.

Seminarium to było wspólnym dziełem Wojewody Łódzkiego, Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego oraz Oddziału Łódzkiego Stowarzyszenia Urzędników Stanu Cywilnego RP. Stąd każdy dzień seminarium rozpoczynał się serdecznym powitaniem zebranych przez kolejnych przedstawicieli organizatorów. To najbardziej uroczyste miało miejsce w fantastycznym, nowoczesnym budynku Wydziału Prawa, oddanym do użytku w bieżącym roku akademickim. Rozpoczęła je ciepłymi słowami Wojewoda Łódzki Pani Jolanta Chełmińska, a kontynuowała dziekan Wydziału Prawa i Administracji prof. Małgorzata Pyziak-Szafnicka. Inaugurację zaszczylicili swoją obecnością Sekretarz Generalna MKSC prof. Joanna Szmidt-Szalewski, rektor UŁ prof. Włodzimierz Nykiel, zastępca dyrektora Departamentu Spraw Obywatelskich MSWiA Pani Mirosława Hellich oraz prezes Zarządu

Głównego SUSC RP Tomasz Brzózka. Oczywiście obecna również była, czuwając nad przebiegiem spotkań, Pani Elżbieta Stępczyńska-Gortat - przedstawiciel Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców ŁUW oraz szefowa Oddziału Łódzkiego Stowarzyszenia – Aneta Papis.

Celem seminarium było przybliżenie pracownikom usc. problematyki, którą niosą z sobą tytułowe nowelizacje. W jego ramach wysłuchaliśmy kilku wykładów. Moderatorami spotkań byli prof. Biruta Lewaszkiewicz-Petrykowska – szacowna

nestorka łódzkiego Wydziału Prawa, i jeden z Jej wychowanków - prof. Tomasz Pajor.

Dwa wykłady poprowadziła profesor Janina Panowicz-Lipska z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, która jest członkiem komisji kodyfikacyjnej prawa cywilnego. Pierwszy dotyczył ogólnych założeń nowelizacji kod.rodz.i op. i był to temat mniej więcej słuchaczom znajomy, gdyż o nowelizacji kodeksu rodzinnego mówi się już od pewnego czasu, a jej założenia odkrywano nam częściowo na różnych konferencjach. Natomiast drugi wykład „Uznanie ojcostwa - nowy kształt instytu-

Otwarcie seminarium

Na zdjęciu od prawej: Prezes Oddziału Łódzkiego SUSC Aneta Papis, dr Anna Barańska UŁ I Katedra Postępowania Cywilnego, Wicewojewoda Łódzki Krystyna Ozga, Dyrektor Generalny ŁUW Sławomir Wasilczyk

cji” przybliżyć miał racje, które przyswiecały twórcom nowych przepisów tak, byśmy w praktyce nie mieli kłopotów z ich wykładnią legalną. Jak uczy doświadczenie, problemy zapewne narodzą się i tak. Skądinąd, przy tej okazji, od razu nawiązała się dysputa dotycząca kwestii nazwisk. Uczestnicy „na gorąco” usiłowali przeanalizować problemy, które wg nich zmiana ustawy niesie.

O ustaleniu i zaprzeczeniu macierzyństwa mówiła prof. Małgorzata Pyziak-Szafnicka, dziekan gościnnego wydziału i współorganizator spotkania. Jak zwykle miło było Jej słuchać, bo choć krótki, wykład był rzeczowy i powiedziany przepięknie, komunikatywną polszczyzną.

Kolejny referat wygłosił dr Michał Wojewoda z Katedry Prawa Cywilnego UŁ, który wybrał temat nieustannie kierowników fascynujący a mianowicie „Wybrane zagadnienia transkrypcji aktu stanu cywilnego sporządzonego za granicą”. Mam nadzieję, że w ten sposób bliską nam problematyką już na stałe zainteresował się kolejny znakomity, młody naukowiec. Prelekcja była kapitalna. Wygłoszona z pełną znajomością rzeczy, zarówno ze strony teoretycznej, jak również praktycznej! Myślę, że wszystkich obecnych ucieszyła teza końcowa wykładu, a mianowicie stwierdzenie, że zdaniem autora analiza obowiązków przepisów daje względem transkrypcji możliwość sądzenia, że można jej dokonywać jako czynności materialno-technicznej. Czyli nie sporządzać aktu na drodze decyzji administracyjnej! Jest to spełnienie marzeń i zarazem wieloletnich postulatów Stowarzyszenia. Od razu jednakże zostaliśmy ostudzeni przez uważnie wsłuchującą się w odczyt Panią dyrektor Mirosławę Hellich. Stwierdziła, że wniosek jest bardzo interesujący, ale raczej de lege ferenda, gdyż nie należy burzyć wieloletniej, dobrej praktyki. Poprosiła o kontynuowanie wpisywania zagranicznych aktów stanu cywilnego na podstawie decyzji administracyjnej. Oczywiście trudno się jej uwadze dziwić, ale nie zmienia to faktu, że i wykład, i wykładowca byli bardzo intrygujący.

Prawdziwie jednak fascynujący okazał się referat dr Anny Barańskiej z I Katedry Postępowania Cywilnego UŁ o skuteczności na terenie Polski orzeczeń i innych aktów dotyczących stosunków rodzinnych w świetle nowych regulacji prawnych. Jeżeli o nowelizacji kodeksu

rodzinnego i opiekuńczego, a także planowanych zmianach w prawie o aktach stanu cywilnego, mówi się już od pewnego czasu, o zmianach w kodeksie postępowania cywilnego, które będą miały taki dojmujący wpływ na pracę urzędów stanu cywilnego nie mówiło się w ogóle. A przecież już od 1 lipca tego roku, kierownik urzędu stanu cywilnego będzie oceniał i przyjmował za skuteczne w sferze polskich stosunków prawnych to, co do tej pory badał sąd okręgowy w składzie trzech sędziów! Będziemy uznawali za skuteczne na terenie Rzeczypospolitej, a następnie zamieszczali

się szefowi lubelskiego Oddziału SUSC „zarazić” prawem o aktach stanu cywilnego, z tej przyczyny mówił nie tylko ze znajomością rzeczy, ale i czarującym wyczuciem problematyki.

Jednakże seminarium, to nie tylko wykłady, choćby najświetniejsze. Ważna jest również jego oprawa, ta otoczka, o którą trzeba troskliwie zadbać, by uczestnicy szkolenia dobrze się na nim czuli, by było im wygodnie i podczas prelekcji, i podczas wypoczynku. Stąd ważne jest zapewnienie materiałów pomocniczych, dobrego jedzenia, wygodnego hotelu i zorganizowa-

Audytoryum w auli UŁ
Na pierwszym planie od lewej: Zastępca Dyrektora DSO MSWiA Mirosława Hellich, Wojewoda Łódzki Jolanta Chełmińska oraz Sekretarz Generalna MKSC prof. Joanna Szmidt-Szalewski

w polskich księgach stanu cywilnego, orzeczenia sądów zagranicznych praktycznie wszystkich krajów świata. Rozporządzenie „Bruksela II bis” to był drobiazg, teraz się dopiero zacznie! Śpieszę jednak uspokoić, że po wykładzie dr Barańskiej wydaje się to daleko mniej trudne. Gorąco namawiam redakcję do rychłego opublikowania tego wystąpienia, tak aby spokój spłynął również na tych czytelników biuletynu, którzy w łódzkim seminarium nie brali udziału.

Po takich sensacjach wykład dra Piotra Kasprzyka z KUL dotyczący kwestii ustalenia ojcostwa i nazwiska dziecka był czystym wypoczynkiem. Pan doktor odniósł się w nim również do regulacji prawnej dotyczącej zatrudnienia kierownika usc., podnosząc kilka spraw stanowiących źródło nieporozumień w interpretacji tych przepisów. Ponieważ nasz wykładowca jest tym młodym naukowcem, którego swego czasu udało

wanie czasu wolnego w ten sposób, by seminarzyści miło wspominali pobyt i miasto, w którym się spotkali. Tuszę, że o wszystko to organizatorzy zadbali, a na dodatek „załatwili” przepiękną pogodę. Spało się uczestnikom wygodnie, jadło dobrze, gadało się do upadłego, a podobno udało się nawet potać. Seminarzyści wybrali się też na wycieczkę po Łodzi, „traktem Piotrkowskim” w kierunku Manufaktury, do nowo otwartej siedziby Muzeum Sztuki. Mam nadzieję, że od tej pory nie będą uważali za słuszną myśl, wyrażonej we fraszce Jana Sztudyngera: *To największą Łodzi troską, aby Łódź całą - zmieścić na Piotrkowską.*

PS Organizatorzy chcieliby w tym miejscu szczególnie serdecznie podziękować za życzliwość i pomoc Panu Sławomirowi Wasilczykowi Dyktorowi Generalnemu Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego.

Małgorzata Bresler

I TAK SIĘ TRUDNO ROZSTAĆ...

Początek wiosny roku 2009 wybrał Pan Witold Lewicki Kierownik USC w Olsztynie na termin odejścia na zasłużoną emeryturę i rozstania się z ukochanym urzędem. Należy do grona najbardziej zasłużonych i oddanych swojej pracy kierowników urzędów stanu cywilnego. Przez ponad 31 lat pracy w USC udzielił kilkunastu tysięcy ślubów, ujmując młodości ciepłym i miłym głosem oraz dostojnym sposobem prowadzenia ceremonii. W opinii mieszkańców Olsztyna miał „szczęśliwą rękę” do udzielanych ślubów. „Gazeta Olsztyńska” zamieściła całostronicowy reportaż poświęcony sylwetce odchodzącego Kierownika USC.

Uroczyste pożegnanie Kierownika USC odbyło się w piątek 27 marca o godz. 15:00 w ratuszowych salach Urzędu Stanu Cywilnego. W uroczystości wzięło udział ponad 40 osób: wszyscy pracownicy Urzędu Stanu Cywilnego w Olsztynie, niektórzy dyrektorzy Wydziałów i pracownicy Urzędu Miasta Olsztyna. Wśród zaproszonych gości byli: Piotr Grzymowicz Prezydent Miasta Olsztyna, Hanna Mikulska-Bojarska Sekretarz Miasta, Barbara Łapińska Naczelnik Wydziału Departamentu Spraw Obywatelskich MSWiA, przedstawiciel Wojewody Warmińsko-Mazurskiego: Barbara Bierniak zastępca dyrektora

Witold Lewicki

WSO Urzędu Wojewódzkiego, Beata Mamińska Inspektor Wojewódzki w WSO oraz koledzy ze Stowarzyszenia Urzędników Stanu Cywilnego RP: Kierownik USC w Białymstoku Mieczysław Mejsak oraz były Kierownik USC w Bielsku-Białej Kazimierz Gola.

W przemówieniu pożegnalnym wygłoszonym z miejsca, w którym zazwyczaj udzielał ślubów, Kierownik Lewicki nie krył wzruszenia z rozstania nie tylko z pracą ale i ludźmi z którymi współpracował przez wiele lat. Szczególnie ciepło podziękował za codzienne wsparcie swojej żonie. Współpracow-

nicy dziękowali z kolei za wspianą atmosferę w pracy, którą zawdzięczali opanowaniu i spokojnemu podejściu do codziennych problemów przez swojego przełożonego.

Kierownik Witold Lewicki nie ograniczał swej pasji do wykonywanej pracy tylko do olsztyńskiego urzędu. Od początków funkcjonowania samorządów w latach dziewięćdziesiątych angażował się w integrowanie środowiska, wypracowanie właściwej pozycji kierowników usc. i korzystnych zmian w prawie o asc. Blisko współpracował z nieżyjącym już kierownikiem USC m.st. Warszawa Kazimierzem Kotlarskim oraz byłym Kierownikiem z Lublina i przyjacielem Henrykiem Chwyciem. Także z pracownikami DSO w MSWiA, będąc na bieżąco z wszystkimi wprowadzanymi zmianami w przepisach, które dotyczyły usc.

Po oficjalnej części uczestnicy przeszli do sali bankietowej, w której artystycznej oprawy nadawała świetnie dobrana nastrojowa muzyka w wykonaniu organisty akompaniującego zwykle do uroczystości ślubnych.

Wieczorem najbliżsi współpracownicy wzięli udział w uroczystej kolacji, na której w miłej atmosferze wspomniano wspólne działania i dokonania oraz snuto plany na przyszłość.

Podziękowanie od władz miasta

Władysław Penar

MEDALE ZA DŁUGOLETNIĘ POŻYCIE MAŁŻEŃSKIE – KTO ZA CO ODPOWIADA?

**SŁAWOMIR
WOJCIECHOWSKI**

Kierownik USC w Nowej Soli

Uroczystość nadania Medali za Długoletnie Pożycie Małżeńskie jest bardzo doniosłym wydarzeniem zarówno dla jubilatów jak i całej społeczności lokalnej. Przeżycie wspólnie 50 lat to wielkie osiągnięcie, które potwierdza niezwykłą siłę uczucia jakie łączy dwoje ludzi a zarazem wskazuje na wyjątkowość instytucji małżeństwa w życiu społecznym.

Zanim jednak dojdzie do uroczystości, konieczne jest podjęcie odpowiednich działań, efektem których będzie moment, w którym wójt (burmistrz, prezydent miasta) w imieniu Prezydenta Państwa

którego wzór określony jest w załączniku nr 2 do rozporządzenia Prezydenta RP¹.

Obowiązujące przepisy prawne wskazują jednoznacznie podmioty uprawnione do występowania z przedmiotowym wnioskiem. Zgodnie z art.2 ust.3 ustawy o orderach i odznaczeniach **Prezydent RP nadaje odznaczenia, w tym i Medale za Długoletnie Pożycie Małżeńskie**, z własnej inicjatywy lub **na wniosek** Prezesa Rady Ministrów, ministrów, kierowników urzędów centralnych oraz **wojewodów**². Przytoczona powyżej norma skonkretyzowana jest w art.31 ust.4 cytowanej ustawy, który wska-

zując wyjątkową rocznicę ślubu. Analiza obowiązujących obecnie przepisów prawnych wykazuje jednak, że **kierownik usc. nie posiada kompetencji do sporządzenia wniosku o nadanie Medalu za Długoletnie Pożycie Małżeńskie**,

które określa organy uprawnione do występowania z przedmiotowymi wnioskami (czyli wojewodę) jako „wnioskodawców”³. Zgodnie z treścią art.30 ust.1 ustawy o orderach i odznaczeniach **kierownik usc. posiada jedynie możliwość prawną w zakresie wystąpienia z inicjatywą do wojewody**, aby wystąpił z wnioskiem do Prezydenta RP. Przepisy jednak nie regulują w żaden sposób, jaką formę ma przyjąć taka inicjatywa.

Dogłębna analiza przepisów regulujących sposób wypełniania wniosku o nadanie Medalu za Długoletnie Pożycie Małżeńskie wskazuje zakres danych osobowych, jakie mają być w nim zamieszczone. Wniosek - aby mógł spełniać wymogi formalne - musi zawierać między innymi informacje o karalności osoby, której dotyczy⁴. Uzyskanie takiej informacji w celu prawidłowego wypełnienia wniosku odbywa się poprzez wysłanie zapytania do Krajowego Rejestru Karnego. Prawo do uzyskania takiej informacji, zgodnie z art.6 ust.1 pkt 9 ustawy o Krajowym Rejestrze Karnym przysługuje organom administracji rządowej, organom samorządu terytorialnego oraz innym organom wykonującym zadania publiczne, w przypadku kiedy jest to uzasadnione potrzebą wykonania nałożonych na nie zadań, określonych w ustawie⁵. Przytoczona norma prawna wskazuje zatem, że kierownik usc. nie posiada możliwości prawnej uzyskania informacji z KRK o karalności osoby, której ma być nadany medal, ponieważ zadanie sporządzenia wniosku a następnie wystąpienia z nim do Prezydenta RP leży w kompetencjach nie kierownika usc. lecz wojewody.

Kolejna kwestia związana jest z uzyskaniem danych osobowych niezbędnych do przedmiotowego wniosku. Wiąże się z tym konieczność wglądu do bazy PESEL, która wynika z potrzeby weryfikacji danych osobowych oraz ustalenia numeru PESEL osoby, której dotyczy wnioski. W tym względzie przepisy prawa również nie dają kompetencji kierownikowi usc. na uzyskanie informacji ze zbiorów meldunkowych oraz zbioru PESEL. Informacji z wymienio-

Analiza obowiązujących obecnie przepisów prawnych wykazuje jednak, że kierownik usc. nie posiada kompetencji do sporządzenia wniosku o nadanie Medalu za Długoletnie Pożycie Małżeńskie

odznaczy jubilatów wspaniałymi medalami. Praktyka pokazuje, że cały ciężar odpowiedzialności związanej z pozyskaniem medali dla jubilatów oraz przygotowaniem uroczystości spoczywa na kierowniku usc. Z uzyskanych informacji wynika, że sytuacja taka ma miejsce prawie we wszystkich województwach. Każdy, kto choć raz podjął się organizacji uroczystości, doskonale wie ile to kosztuje wysiłku i zaangażowania. Nie znam kierownika usc., któremu by nie zależało na tym, aby w jak najbardziej doniosły sposób oddać cześć jubilatowi i podkreślić

zując wojewodę jako organ uprawniony do przedstawienia Prezydentowi RP wniosku o nadanie Medalu za Długoletnie Pożycie Małżeńskie. Również i przepisy wykonaw-

1 załącznik nr 2 do rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 15 grudnia 2004 roku w sprawie szczegółowego trybu postępowania w sprawach o nadanie orderów i odznaczeń oraz wzorów odpowiednich dokumentów (Dz. U. z 2004 r. nr 277, poz. 2743 ze zm.)

2 ustawa z dnia 16 października 1992 roku o orderach i odznaczeniach (Dz. U. z 1992 r. nr 90, poz. 450, ze zm.)

3 § 2 ust.1 rozporządzenia Prezydenta RP z dnia 15 grudnia 2004 r. (...) (Dz. U. z 2004 r. nr 277, poz. 2743 ze zm.)

4 art. 31a ustawy o orderach i odznaczeniach

5 ustawa z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym (tekst jednolity Dz.U. z 2008r. nr 50, poz. 292)

nych zbiorów administrator może udostępnić organom administracji publicznej o ile są one niezbędne do realizacji ich ustawowych działań⁶. Możliwość uzyskania danych osobowych niezbędnych do prawidłowego wypełnienia wniosku posiada wojewoda, który zgodnie z art.46 ust.1 pkt 2 ustawy o ewidencji ludności i dowodach osobistych, prowadzi ewidencję ludności w systemie teleinformatycznym w formie wojewódzkich zbiorów meldunkowych.

Przytoczone powyżej normy prawne wskazują, że przygotowanie wniosku o nadanie Medalu za Długoletnie Pożycie Małżeńskie przez kierownika usc. powoduje naruszenie powszechnie obowiązującej zasady przestrzegania z urzędu przez organy administracji publicznej swojej właściwości rzeczowej⁷. Zgodnie z art.6 ust.1 ustawy prawo o aktach stanu cywilnego kierownik usc. dokonuje czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego⁸. Zatem w myśl przepisów regulujących właściwość rzeczową i miejscową kierownika usc. nie mieszczą się zadania dotyczące sporządzenia wniosku o nadanie Medalu za Długoletnie Pożycie Małżeńskie. Co więcej, przygotowanie owego wniosku przez kierownika usc., oprócz naruszenia właściwości rzeczowej, spowoduje naruszenie zasady działania organów administracji publicznej na podstawie przepisów prawa⁹. Tym samym kierownik usc. naruszy wynikający z art.7 Konstytucji RP obowiązek działania wyłącznie na podstawie i w granicach prawa¹⁰. Jak by było mało naruszeń - warto również wspomnieć, że wypełnianie wniosku przez kierownika usc. powoduje naruszenie przepisów ustawy o ochronie danych osobowych¹¹.

6 art. 44 h ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych (tekst jednolity Dz. U. z 2006 r. nr 139, poz 993 ze zm.)

7 art. 19 kodeksu postępowania administracyjnego (tekst jednolity Dz. U. z 2000 r. nr 98, poz. 1071 ze zm.)

8 ustawa z dnia 29 września 1986 r. prawo o aktach stanu cywilnego (tekst jednolity Dz. U. z 2004 r. nr 161, poz. 1688 ze zm.)

9 art. 6 k.p.a.

10ustawa z dnia 2 kwietnia 1997 r. Konstytucja RP (Dz. U. 1997 r. nr 78, poz. 483 ze zm.)

11 zob.: ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tekst jednolity Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 ze zm.)

Wspomnieć również należy o tym, jak proces gromadzenia danych a następnie wypełniania wniosków jest czasochłonny. Oprócz wymienionych danych kierownik usc. musi również potwierdzić dane dotyczące daty i miejsca zawarcia małżeństwa,

w przygotowanie wniosków. Czy jednak ten argument usprawiedliwia naruszenie przepisów prawa? Przecież przygotowanie wniosków odbywa się kosztem realizacji zadań ustawowych przez kierownika usc., co powoduje, że cierpią na tym przede

Zgodnie z art.6 ust.1 pkt 9 ustawy o Krajowym Rejestrze Karnym kierownik usc. nie posiada możliwości prawnej uzyskania informacji z KRK o karalności osoby, której ma być nadany medal, ponieważ zadanie sporządzenia wniosku a następnie wystąpienia z nim do Prezydenta RP leży w kompetencjach nie kierownika usc. lecz wojewody

bowiem nie zawsze zostało ono zawarte w usc. które organizuje uroczystość. Po uporaniu się z tą procedurą i wysłaniu wniosków do wojewody następuje długotrwałe oczekiwanie na medale, które średnio trwa od 6 do 8 miesięcy. W tym czasie bardzo często cierpliwość jubilatów wyczerpuje się i eskalacja emocji zostaje wyładowana na kierowniku, który nie ma najmniejszego wpływu na czas realizacji wniosku. Biorąc pod uwagę wiek jubilatów nie można mieć do nich o to najmniejszej pretensji.

Pojawia się jednak pytanie: czy obecnie, kiedy na kierownika usc. cedowana jest coraz większa ilość zadań, a w ślad za tym nie idzie żadne wsparcie w zakresie zwiększenia zasobów kadrowych jak i finansowych ze strony organów nadzoru, ma on jeszcze czas na wykonywanie pracy za kogoś innego? Co więcej, niedawne zmiany przepisów prawnych, które miały na celu wzmocnić

wszystkim klienti. Wydłużeniu ulega czas oczekiwania na załatwienie sprawy w urzędzie, na później odkładane są sprawy wewnętrzne, itp.

Zgodnie z zasadą zawartą w k.p.a. kierownik usc. ma obowiązek postępować w sposób pogłębiający zaufanie obywateli do organów administracji publicznej. Zaniedbując swoje ustawowe obowiązki kosztem realizacji zadań należących do kompetencji innego organu na pewno tego zaufania nie pogłębia. Nasuwają się w związku z tym kolejne pytania: Czy reforma przepisów regulujących działanie kierownika usc. powinna dotyczyć tylko samych kierowników? Czy nie należałoby zwrócić większej uwagi na cały system (kierownik – wojewoda – ministerstwo)? Liczne rozmowy na ten temat z wieloma kierownikami usc. pozwalają wysunąć stwierdzenie, że zmiany nie powinny się ograniczyć li tylko do kwestii merytorycznych lecz również, a

Przygotowanie wniosku o nadanie Medalu za Długoletnie Pożycie Małżeńskie przez kierownika usc. powoduje naruszenie powszechnie obowiązującej zasady przestrzegania z urzędu przez organy administracji publicznej swojej właściwości rzeczowej

pozycję kierownika usc. a tym samym spowodować, że stanowiska te zajmowane będą przez osoby doskonale orientujące się w przepisach prawa powodują, że kierownik usc. nie może pozwolić aby nadal były naruszone obowiązujące normy prawa.

Pojawia się jednak pytanie: dlaczego wojewodowie, będący organem nadzorującym działania kierowników usc., do tej pory nie dostrzegali opisanego problemu? Wytlumaczeniem może być jedynie ogrom pracy jaką należy włożyć

nawet przede wszystkim!, powinny objąć zmiany systemowe tak, aby wszystkie elementy tego układu współpracowały ze sobą. Dzięki temu możliwe będzie osiągnięcie wysokiej skuteczności działania, co w konsekwencji zapewni realizację usług na jak najwyższym poziomie. Przecież najważniejszy nie jest kierownik, wojewoda czy minister lecz klient!

Sławomir Wojciechowski
Kierownik USC w Nowej Soli

Krystyna Gładych

USTAWA O ZMIANIE IMIENIA I NAZWISKA

Z dniem 13 czerwca 2009 r. wchodzi w życie ustawa z dnia 17 października 2008r. o zmianie imienia i nazwiska, opublikowana w Dzienniku Ustaw z dnia 12 grudnia 2008r. Nr 220, poz.1414. Ustawa ta zastąpi obowiązującą w chwili obecnej ustawę z dnia 15 listopada 1956 r. o zmianie imion i nazwisk (Dz.U. z 2005 r. Nr 223, poz.1992 z późn. zmianami). Nowa ustawa rozszerza krąg osób dotychczas uprawnionych (obywatele polscy, cudzoziemcy nieposiadający obywatelstwa żadnego państwa zamieszkali na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej) o cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy (art.2 ust.3).

W art.3 wyjaśniono pojęcia:

- zmiana imienia – to zmiana na inne imię lub zmiana pisowni imienia,
- zmiana nazwiska – to zmiana na inne nazwisko, zmiana pisowni nazwiska lub zmiana nazwiska ze względu na formę właściwą dla rodzaju żeńskiego lub męskiego.

Zmiana imienia lub nazwiska może być dokonana tylko z ważnych przyczyn (art.4 ust.1) i dotyczy zmiany:

- 1) imienia lub nazwiska ośmieszającego albo nieliczącego z godnością człowieka;
- 2) na imię lub nazwisko używane;
- 3) na imię lub nazwisko, które zostało bezprawnie zmienione,
- 4) na imię lub nazwisko noszone zgodnie z przepisami prawa państwa, którego obywatel-

stwo również się posiada.

Cudzoziemcy zamieszkali na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, posiadający status uchodźcy, mogą zmienić imię i nazwisko wyłącznie ze szczególnie ważnych powodów związanych z zagrożeniem prawa do życia, wolności lub bezpieczeństwa osobistego (art.4 ust.2).

Nie zmienia się nazwiska (art.5) na nazwisko historyczne, wstawione w dziedzinie kultury, nauki, działalności politycznej, społecznej, wojskowej, chyba że osoba ubiegająca się o zmianę nazwiska posiada członków rodziny o tym nazwisku.

Po zmianie nazwiska nazwisko nie może składać się więcej niż z dwóch członów. Zasada ta nie dotyczy cudzoziemców posiadających status uchodźcy (art.6 ust.1). Po zmianie liczba imion nie może przekroczyć dwóch (art. 6 ust.2).

Zmiana może dotyczyć nazwiska aktualnie noszonego lub nazwiska rodzowego (art.7 ust.1). I tu uwaga: Art.7 ust.2 brzmi:

„Zmiana nazwiska noszonego po zawarciu małżeństwa, gdy jest ono tożsame z nazwiskiem rodzowym, rozciąga się na nazwisko rodowe wyłącznie na wyraźne żądanie osoby ubiegającej się o zmianę nazwiska”.

To uregulowanie jest nowym uregulowaniem prawnym. Dotyczyć to będzie, na przykład, takich sytuacji: pani o nazwisku rodzowym „Kowalska” wychodzi za mąż za pana Malinowskiego i oświadcza, że po zawarciu małżeństwa będzie nadal nosić swoje nazwisko

rodowe „Kowalska”. Małżonkowie oświadczyli, że dzieci zrodzone po zawarciu małżeństwa noszą nazwisko męża „Malinowski/Malinowska”. Syn idzie do szkoły i wychowawczyni, prosząc matkę syna o rozmowę, zwraca się do niej: „pani Malinowska”. Kobieta decyduje się zmienić nazwisko na takie, jakie nosi jej mąż i syn czyli „Malinowska”, i tylko od decyzji kobiety będzie zależało, czy zmiana nazwiska rozciągnie się na nazwisko rodowe. Czy będzie to pani „Malinowska” rodowe „Malinowska” czy „Malinowska”, rodowe „Kowalska”.

Proszę zauważyć jednak, że taka zmiana może dotyczyć tylko osób, które pozostają lub pozostawały w związku małżeńskim. Nie dotyczy to osób o stanie cywilnym „panna”, „kawaler”, ponieważ przepis prawny wyraźnie mówi: „zmiana nazwiska noszonego po zawarciu małżeństwa”.

Artykuł 8 to obecny art.5 ustawy. Dodano tylko, że zmiana nazwiska obojga rodziców rozciąga się na dzieci, które zrodzą się z tego małżeństwa, co nie było koniecznym zapisem, bo wiadomo, że jak rodzą się kolejne dzieci małżonków, to do zarejestrowania dziecka jest potrzebny odpis skrócony aktu małżeństwa a w nim informacja o nowych nazwiskach dla dzieci jest już odzwierciedlona.

Obniżono tylko wiek dziecka na wyrażenie przez nie zgody na zmianę nazwiska z 14 do 13 lat, czyli dostosowano ten przepis

do Kodeksu cywilnego (ograniczona zdolność do czynności prawnych).

Uściślono zapis o wyrażeniu zgody dziecka i drugiego z rodziców na zmianę nazwiska dziecka. Ma ona być wyrażona osobiście przed organem uprawnionym do zmiany nazwiska lub w formie pisemnej z podpisem notarialnie poświadczonym a za granicą można ją wyrazić za pośrednictwem konsula Rzeczypospolitej Polskiej (art.8 ust.4).

Wprowadzono nowy wymóg składania wniosku: osobiście do organu rozpatrującego wnioski (art.10 ust.1), dopuszczono odstępstwo od tej zasady pod warunkiem dokonania tej czynności w formie pisemnej z podpisem notarialnie poświadczonym (art.10 ust.3) i zrezygnowano z obligatoryjnego składania wniosku za pośrednictwem konsula Rzeczypospolitej Polskiej przez osoby zamieszkałe za granicą (art.10 ust.2).

Wprowadzenie fakultatywnego składania wniosku za pośrednictwem konsula Rzeczypospolitej Polskiej usunie dolegliwość, z którą spotykają się obecnie obywatele polscy przebywający z wizytą w Polsce. Zgodnie bowiem z obecnym zapisem art.9 ustawy z dnia 15 listopada 1956 r. o zmianie imion i nazwisk, obywatel polski, który zamieszkuje na stałe w Australii, nie może w czasie odwiedzin w Polsce złożyć wniosku o zmianę nazwiska do kierownika urzędu stanu cywilnego ostatniego zamieszkania w kraju. Może wniosek taki złożyć, po powrocie do Australii, za pośrednictwem konsula Rzeczypospolitej Polskiej w okręgu konsularnym, w którym zamieszkuje.

Art.11 określa, jakie dane powinien zawierać wniosek i jakie dokumenty należy dołączyć do

wniosku. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż osoba ubiegająca się o zmianę imienia i nazwiska nie składa odpisów zupełnych aktów stanu cywilnego (tylko takie odpisy dołącza się do wniosku), jeżeli akty stanu cywilnego tej osoby przechowywane są u kierownika urzędu stanu cywilnego, który będzie rozpatrywał wniosek.

Właściwość miejscowa nie uległa zmianie; jest to kierownik urzędu stanu cywilnego miejsca pobytu stałego wnioskodawcy, w przypadku braku takiego miejsca – ostatniego miejsca pobytu stałego wnioskodawcy, a jeżeli brak jest właściwości, o których mowa powyżej – kierownik urzędu stanu cywilnego właściwy dla miasta stołecznego Warszawy.

Nowością, w stosunku do obowiązującej ustawy, jest przyznanie uprawnień w zakresie orzekania o zmianie imienia i nazwiska zastępcy kierownika urzędu stanu cywilnego (art.12).

Art.13 szczegółowo określa jakie podmioty powiadamia kierownik urzędu stanu cywilnego o zmianie i jakimi dokumentami (urzędy stanu cywilnego – decyzyjną, organy ewidencji ludności i organy wydające dowody osobiste a także ministra właściwego do spraw wewnętrznych – zawiadomieniem).

Art.14 to obecny art.11a z niewielkimi zmianami.

Art.15 to nowe brzmienie art.14 ust.1 oraz ust.1a ustawy z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych (Dz.U. z 2006 r. Nr 139, poz.993 z późn. zmianami), dotyczący bezzwłocznego zawiadamiania organów ewidencji ludności i dowodów osobistych o zmianach w aktach stanu cywilnego.

Art.16 to nowe brzmienie art.2 ust.1 pkt 6 ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej

(Dz.U. Nr 225, poz. 1635 z późn. zmianami), mówiący o tym, że czynności urzędowe i wydanie zaświadczenia w sprawach o zmianę nazwiska lub imienia osobom, którym bezprawnie je zmieniono - nie podlegają opłacie.

Nowa ustawa o zmianie imienia i nazwiska nie będzie sprawiała kierownikom urzędów stanu cywilnego i ich zastępcom trudności w jej stosowaniu.

Należy tylko zapamiętać, że:

- cudzoziemiec posiadający status uchodźcy będzie mógł zmienić nazwisko (art.2 ust.3),
- nie będzie ustalenia pisowni, każda zmiana imienia i nazwiska na inne imię i nazwisko, zmiana pisowni imienia i nazwiska, dostosowanie pisowni nazwiska do kobiety czy mężczyzny - to zmiana imienia lub nazwiska (art.3),
- zmiana nazwiska noszonego po zawarciu małżeństwa, jeżeli jest ono tożsame z nazwiskiem rodzowym, rozciąga się na nazwisko rodowe tylko na wyraźne życzenie osoby dokonującej zmiany (art.7),
- dziecko wyraża zgodę na zmianę imienia i nazwiska po ukończeniu 13. roku życia,
- jeżeli wnioskodawca nie składa podania osobiście i osobiście nie jest wyrażana przed organem orzekającym zgody, zgoda niezbędna do zmiany imienia i nazwiska, podpis osoby/osób na podaniu musi być notarialnie poświadczony (art.10 ust.3),
- obywatel polski zamieszkały za granicą może a nie musi złożyć podanie za pośrednictwem konsula Rzeczypospolitej Polskiej (art.10 ust.2),
- uprawnienia w zakresie orzekania w sprawach zmiany imienia i nazwiska posiada kierownik urzędu stanu cywilnego i jego zastępca.

Krystyna Gładych

Adres USC

ul. Włodkowska 20/22, 50-072 Wrocław
tel. 0 71 777 91 50
faks 0 71 777 91 52
e-mail usc@um.wroclaw.pl

Obsługa klientów

Wrocław

województwo dolnośląskie

kod terytorialny miasta 0264011

liczba mieszkańców miasta 650 tys.

powierzchnia miasta 292,82 km²

WROCLAW

Wrocław, stolica Dolnego Śląska, jest jednym z najstarszych i najpiękniejszych miast w Polsce. Położony u podnóża Sudetów, nad rzeką Odrą, przeciętany jej licznymi dopływami i kanałami, jest wyjątkowym miastem 12 wysp i ponad 100 mostów. Bogata i burzliwa historia miasta wpisana jest w jego mury. Czasy wczesnego średniowiecza przypominają Ostrów Tumski, na którym zachował się w doskonałym stanie jeden z najpiękniejszych w Europie zespołów architektury sakralnej. Inny zabytek z tego okresu - wrocławski Ratusz zaliczany jest do najwspanialszych budowli gotyckich w Europie Środkowej. We Wrocławiu można również obejrzeć jedno z największych w Polsce barokowych wnętrz, jakie zachowało się do naszych czasów. Jest nim Aula Leopoldyńska mieszcząca się w osiemnastowiecznym gmachu Uniwersytetu.

Dawna i współczesna architektura wkomponowana jest w obfitość zieleni. Wrocław jest najbardziej zielonym miastem Polski. W centrum miasta rozpościera się założony w XVII wieku Park Szczytnicki. Wspaniałymi miejscami spacerów są Ogród Japoński, zaprojektowany i utrzymywany zgodnie z zasadami japońskiej sztuki ogrodniczej, Ogród Botaniczny z jego piękną ekspozycją kwiatową, oranżerią, alpinarium i największą w Polsce kaktusiarnią, a także Ogród Zoologiczny założony w 1865r. z około 5,5 tys. zwierząt reprezentujących 650 gatunków.

Wrocław jest prężnym ośrodkiem kultury. Teatry, opera, teatr muzyczny, filharmonia i liczne kluby, muzea i galerie zapewniają nieprzerwany ciąg wydarzeń artystycznych. Kulturalną wizytówką miasta stały się festiwale muzyczne o międzynarodowym znaczeniu. Największy z nich to Międzynarodowy Festiwal „Wratislavia Cantans”. To we Wrocławiu odbywają się: Festiwal „Jazz nad Odrą”, Przegląd Piosenki Aktorskiej, Międzynarodowy Festiwal Dialog Wrocław. Słynne już w Europie stały się monumentalne przedstawienia operowe organizowane we wrocławskiej Hali 100-lecia. Do atrakcji kulturalnych należy niewątpliwie Panorama Raclawicka, gigantyczna rotunda, w której mieści się panoramiczny obraz o wymiarach 120x15 metrów, przedstawiający Bitwę pod Raclawicami z 4 kwietnia 1794r.

Wrocław jest czwartym co do wielkości miastem w Polsce, liczącym około 650 tys. mieszkańców. Należy do największych w kraju ośrodków uniwersyteckich. Życie umysłowe skupia się wokół wyższych uczelni z uniwersytetem i politechniką na czele.

To do Wrocławia przybywają rzesze turystów, by podziwiać najpiękniejszą w Polsce starówkę. Właśnie nieopodal wrocławskiego Rynku, przy ul. Pawła Włodkowica, mieści się siedziba Urzędu Stanu Cywilnego. W lutym 2008r. zakończono jego przebudowę. Efekt jest imponujący: nowoczesna, klimatyzowana, przyjazna klientom sala obsługi, komfortowe warunki pracy, trzy eleganckie sale ślubów, a przed nimi przestronne hole z kolumnami, lustrami i kwiatami oraz pełne zieleni i kłombów z kwiatami otoczenie urzędu zaprojektowane z myślą o stworzeniu pleneru fotograficznego dla nowożeńców sprawiają, że nasi klienci i goście zgodnie stwierdzają, że osiągnęliśmy światowy poziom.

Wrocławskim Urzędem Stanu Cywilnego zarządza Pan Henryk Kalinowski Kierownik USC oraz trzech jego Zastępców: Pani Danuta Buła, Pani Małgorzata Stygar i Pani Małgorzata Borys-Gimzicka.

Urząd podzielony jest na cztery działy: urodzeń, małżeństw, zgonów i archiwum oraz samodzielne stanowiska ds. zmian imion i nazwisk i ds. obsługi archiwalnych aktów stanu cywilnego w języku niemieckim. W naszych zasobach znajdują się wspaniale zachowane akty stanu cywilnego w języku niemieckim z lat 1909 - 1945.

W Urzędzie Stanu Cywilnego we Wrocławiu sporządza się rocznie :

- 9 000 aktów urodzeń,
 - 4 500 aktów małżeństw,
 - 7 500 aktów zgonów,
- wydaje 135 000 odpisów i zaświadczeń oraz 5 500 decyzji administracyjnych.

Rocznie organizujemy 180 jubileuszów Długoletniego Pożycia Małżeńskiego.

Od 1998r. Urząd Stanu Cywilnego we Wrocławiu korzysta z programu komputerowego do rejestracji stanu cywilnego firmy PTH TECHNIKA z Gliwic.

Cyklicznie od 2004r. prowadzone są w Urzędzie Miejskim Wrocławia przez ośrodek badawczy PENTOR badania satysfakcji klienta zewnętrznego. W ankiecie klienci oceniają organizację pracy w urzędzie, sposób zachowania się urzędników, udogodnienia dla klientów. W 2008r. klienci Urzędu Miejskiego Wrocławia najwyżej ocenili Urząd Stanu Cywilnego. Uzyskaliśmy wynik 97,3%.

Sala ślubów

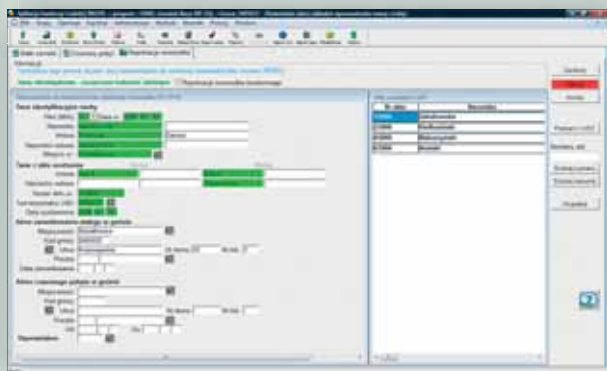
HOMOLOGACJA
MSWiA OD 27.07.2007

- Nowoczesne oprogramowanie
- Relacyjne bazy danych (SQL)
- Wzajemna integracja systemów

Oferowany przez PTH TECHNIKA pakiet programów PB_ewid + PB_USC stanowi zintegrowany system obsługi danych osobowych mieszkańców. Każdy z wymienionych programów użytkowany oddzielnie realizuje podstawowe funkcje użytkowe i spełnia wszystkie wymagania. Oba programy są zgodne z ustawami o aktach stanu cywilnego, ewidencji ludności i dowodach osobistych oraz ustawą o ochronie danych osobowych.

Współdziałanie obu programów polega na możliwości korzystania przez usc. z danych w ewidencji ludności w przypadku: rejestracji urodzenia, wpisywania zapewnień, rejestracji aktu małżeństwa oraz rejestracji zgonu.

Biuro ewidencji ludności może pozyskać dane z usc. w przypadku: zameldowania noworodka, przysposobienia dziecka, zmiany imion i nazwisk, zmiany płci, zmiany stanu cywilnego, rejestracji zgonu, zmian danych i sprostowań w aktach urodzenia, małżeństwa i zgonu.

FUNKCJE PROGRAMU PB_ewid

- ✓ Wyszukiwanie osób wg wymaganych kryteriów
- ✓ Wprowadzenie do ewidencji nowej osoby
- ✓ Pełna obsługa bieżącej ewidencji ludności
- ✓ Zmiana zameldowania oraz wymeldowanie
- ✓ Zmiana imion i nazwisk
- ✓ Rejestracja i zmiana aktów urodzenia
- ✓ Zmiana stanu cywilnego – jednoczesna dla obu małżonków
- ✓ Rejestracja zgonu z jednoczesną zmianą stanu cywilnego małżonka
- ✓ Obsługa GUS - sprawozdania
- ✓ Rejestracja wymiany dokumentu tożsamości
- ✓ Prowadzenie rejestrów wyborczych, drukowanie list wyborczych
- ✓ Wymiana danych z PB_USC
- ✓ Drukowanie zawiadomień, zestawień i raportów
- ✓ Rejestracja udostępnienia danych osobowych
- ✓ Komunikacja z bazami CBD i TBD
- ✓ Drukowanie karty KOM
- ✓ Tworzenie bazy adresowej w gminie
- ✓ Rejestr osób poszukiwanych

FUNKCJE PROGRAMU PB_USC

- ✓ Wyszukiwanie aktów w komputerowym skorowidzu
- ✓ Rejestracja zdarzeń
- ✓ Wydawanie odpisów
- ✓ Wzmianki dodatkowe modyfikujące odpisy skrócone
- ✓ Przypiski i zawiadomienia, adnotacje
- ✓ Drukowanie odpisów skróconych na drukach wielojęzycznych
- ✓ Zaświadczenia o zdolności prawnej
- ✓ Obsługa GUS - karty statystyczne małżeństw
- ✓ Dziennik udostępnień danych osobowych
- ✓ Obsługa BEL - przekazywanie i pozyskiwanie danych do/z programów PESEL
- ✓ Redagowanie protokołów, decyzji i innych dokumentów
- ✓ Automatyczne adresowanie zawiadomień i kopert
- ✓ Słowniki podziału terytorialnego z adresami urzędów
- ✓ Prosta obsługa wydruków
- ✓ Rejestracja podań, obieg dokumentów

Oba programy rozszerzono o dodatkowe usługi sieciowe (WebServices) umożliwiające pobieranie danych z ewidencji ludności i przysyłanie ich do SOO w celu wypełnienia wniosku o wydanie dowodu osobistego oraz przeglądanie elektronicznych odpisów skróconych asc. w celu weryfikacji danych w tymże wniosku. Integracja może być rozszerzana na dowolne aplikacje dziedzinowe zainstalowane w urzędzie.

CENNIK

Licencja podstawowa

PB_ewid wer. 1.5.x

1950,00 zł

Każde dodatkowe stanowisko

450,00 zł

Migracja danych archiwalnych z systemów innych producentów

900,00 zł

Wdrożenie (1 dzień/1 osoba)

550,00 zł + 50,00 zł za każde dodatkowe stanowisko + koszty dojazdu: 1,10 zł/km

Uwaga: ceny bez VAT!

(w urzędach 1-stanowiskowych w cenie licencji + koszty dojazdu: 1,10 zł/km)

PB_USC wer. 6.42.x

1950,00 zł (promocja do 30.06.2009)

450,00 zł

900,00 zł

ZAKUP W PAKIECIE
PB_ewid i PB_USC
2730,00 zł

Wymagania systemowe: Windows Vista i wyższe, zalecana szybkość procesora – 2 GHz, zalecana pamięć operacyjna – 2 GB, zalecana rozdzielczość ekranu 1280x1024, drukarki igłowe dla usc np. OKI 390 FB, OKI 6300, drukarki laserowe lub atramentowe dla ewid, bazy SQL: MySQL 5, MS SQL, MS SQL Express, Oracle, Sybase.

Zamówienia i informacje: PTH „Technika” sp. z o.o., 44-102 Gliwice, ul. Toszecka 2

tel. 032 338 38 57, 032 338 38 58, 032 338 38 76, faks (032) 338-38-45, www.usc.pl, e-mail: marketing@technika.gliwice.pl